

การมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา

ของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

การมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา

ของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

373.246 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส691ก การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคม
และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
กรุงเทพฯ: 2564
138 หน้า
ISBN: 978-616-270-337-9
1. การมีส่วนร่วมทางการศึกษา 2. การศึกษากับภาคประชาสังคม
3. ชื่อเรื่อง

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

สิ่งพิมพ์ สกศ. ลำดับที่ 33/2564
พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤศจิกายน 2564
จำนวน 1,000 เล่ม
ISBN 978-616-270-337-9
ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการมีส่วนร่วมและสมัชชาการศึกษา
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ
โทรศัพท์ 0-2668-7123 ต่อ 2534 โทรสาร 0-2243-1128
เว็บไซต์ <http://www.onec.go.th>
พิมพ์ที่ บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด
90/6 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 34/1 ถนนจรัญสนิทวงศ์
แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700
โทรศัพท์ 0-2424-3249, 0-2424-3252
โทรสาร 0-2424-3249, 0-2424-3252

คำนำ

“การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วน” รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติแนวคิดสำคัญไว้ในมาตรา 54 วรรคสอง กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ กอปรกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) ได้ระบุถึงการมีส่วนร่วมไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ (1) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา และ (2) การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ได้ให้ความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยมีประเด็นปฏิรูปที่สำคัญ คือ การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนเพื่อการจัดการศึกษาด้วย

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2564 มีแนวคิดในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ประชาชน ภาคประชาสังคมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยได้วางรูปแบบ กลไกการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้ในหลายมาตรา ได้แก่ มาตรา 18 มาตรา 23 มาตรา 24 และ มาตรา 88

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีภารกิจสำคัญในการจัดทำข้อเสนอนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วน และสมัชชาการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาเครือข่ายการเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต และดำเนินการจัดการศึกษาของภาคส่วนต่าง ๆ และสมัชชาการศึกษา ระดับจังหวัด จึงตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมความพร้อมขององค์กรทั้งบุคลากร โครงสร้าง การบริหารจัดการองค์ความรู้ และเมื่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการ โครงสร้างและกลไกการดำเนินงานต่าง ๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงหลายประการ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและกำหนดทิศทางการดำเนินงานในอนาคต จึงได้ดำเนินการ “ศึกษาวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.” และจัดพิมพ์หนังสือชุดองค์ความรู้เล่มนี้ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชน ภาคประชาสังคม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริง

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าองค์ความรู้
ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาควิชา องค์กร
ภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม นำไปเป็นแนวทางในการสร้างการมี
ส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย
ต่อไปอันจะเป็นการวางรากฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน
ในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของพื้นที่
ตลอดจนเป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาตามแผน
การปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
ฉบับใหม่อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

(นายอำนาจ วิชยานุวัตติ)
เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ... เป็นการศึกษาวิเคราะห์ และรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคส่วนต่าง ๆ โดยศึกษาจากร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2564 เรียบร้อยแล้ว โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์กลไก องค์ประกอบ กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชนตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. (2) เพื่อศึกษารวบรวมองค์ความรู้ รัับฟังความคิดเห็นมาประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และ (3) เพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ (Area Based Education)

ผลการศึกษาพบว่า ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. มีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา โดยได้กำหนดให้ประชาชนสามารถรวมตัวเป็นคณะบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สมัชชาการศึกษาระดับจังหวัด สภาการศึกษาจังหวัด หมู่หรือคณะที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้จะทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนช่วยเหลือ เสนอแนะ อุดหนุนหรือให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและการจัดการศึกษาในจังหวัด โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัด

จัดให้มีการประชุมร่วมกันของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาของรัฐทุกแห่งร่วมกับกลุ่มคณะบุคคล (หรือชื่อเรียกอย่างอื่น) อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยอาจเชิญภาคเอกชน และหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ มาประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เสนอแนะนโยบายหรือแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของพื้นที่/จังหวัด มีรายละเอียด ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ได้วางแนวคิดและแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และภาคส่วนต่าง ๆ ไว้ในมาตราต่าง ๆ ได้แก่ การให้ความสำคัญกับการรวมตัวของประชาชนเป็นคณะบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ ตามมาตรา 18 และให้ความสำคัญกับสถานศึกษาของรัฐโดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้นำหน้าที่กำกับ เสนอแนะ หรือช่วยเหลือ เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา 23 และผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่ในการจัดประชุมร่วมกันของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาของรัฐทุกแห่งกับคณะบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ ตามมาตรา 24 เมื่อมีการประชุมกันแล้ว ให้คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาตินำข้อเสนอแนะ นโยบาย แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาจังหวัด เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำนโยบายด้านการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติต่อไป ซึ่งในมาตรา 88 ได้กำหนดโครงสร้างของคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติไว้ โดยคณะกรรมการนโยบายมีอำนาจหน้าที่ใหม่เพิ่มเติมจากคณะกรรมการสภาการศึกษาเดิมตามมาตรา 93 และสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการด้านต่าง ๆ อย่างน้อย 4 ด้าน เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และต่อเนื่องของคณะกรรมการนโยบายตามมาตรา 94

รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับชาติ รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับจังหวัด และรูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับสถานศึกษา องค์ประกอบในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย (1) คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ (มาตรา 88) (2) ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา (มาตรา 24) และคณะกรรมการสถานศึกษา (มาตรา 23) (3) ผู้ว่าราชการจังหวัด (มาตรา 24) (4) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/องค์การบริหารส่วนจังหวัด (5) คณะบุคคล (มาตรา 18) (6) หน่วยงานรัฐ (มาตรา 24) และ (7) เอกชน (มาตรา 24)

กระบวนการมีส่วนร่วมตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ได้มีแนวคิดในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา ได้แก่ การรวมกลุ่มของประชาชนเป็นคณะบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ (มาตรา 18) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา (มาตรา 23) การประชุมร่วมกันของคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาจังหวัด (มาตรา 24) ในกระบวนการมีส่วนร่วมจะมีประเด็นการมีส่วนร่วม โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือภาคส่วนต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการเตรียมข้อมูล ประเด็น เนื้อหาสาระต่าง ๆ ในการเข้าประชุมร่วมกันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายจัดขึ้น เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยน เสนอแนะความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการศึกษาของพื้นที่/จังหวัด โดยอาจมีการเตรียมข้อมูล เนื้อหาประเด็นต่าง ๆ เพื่อเข้าร่วมประชุม เช่น (1) ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด (2) ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจังหวัด (3) ประเด็นความต้องการ

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

ทางการศึกษาของจังหวัด และ (4) ข้อเสนอ นโยบาย หรือแนวทางการพัฒนาการศึกษาจังหวัด

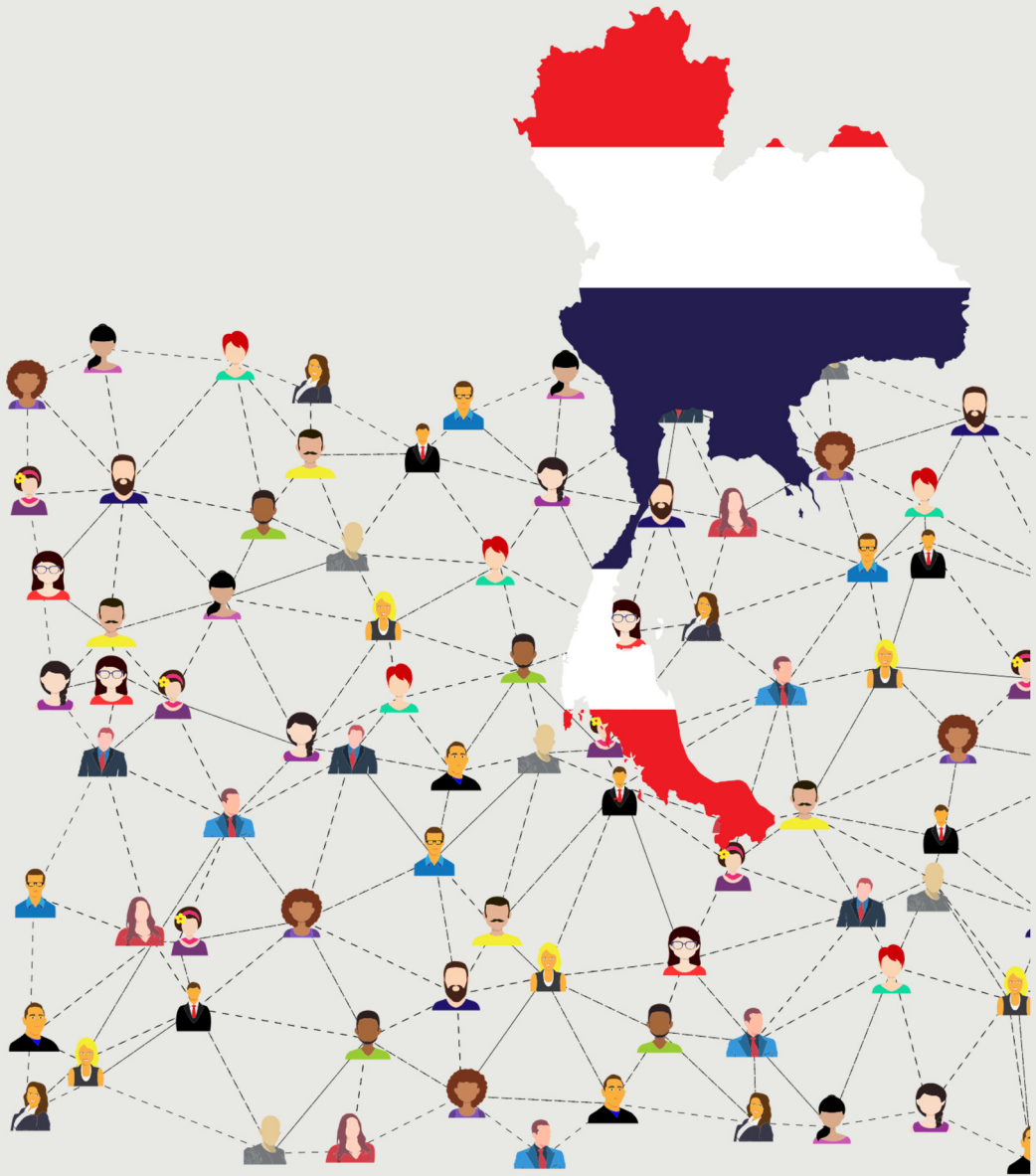
**ด้านการเปรียบเทียบโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ของสำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา กับสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษา
แห่งชาติ** พบว่า มีภารกิจและโครงสร้างใหม่ที่ต้องรองรับภารกิจตามหน้าที่
และอำนาจของคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ เช่น ภารกิจ
ด้านการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษา ภารกิจด้านแผนอัตรากำลัง
ด้านการศึกษา ภารกิจด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคส่วน
ต่าง ๆ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาต้องมีการเตรียมความพร้อม
รองรับภารกิจใหม่ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสามารถดำเนินงาน
อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(ก)
บทสรุปผู้บริหาร	(ง)
สารบัญ	(ช)
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 แนวคิด กฎหมาย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 แนวคิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่	12
2.2 ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.	26
2.3 กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	29
2.4 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ผ่านมา	30
บทที่ 3 รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.	41
3.1 รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับสถานศึกษา	56
3.2 รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับจังหวัด	60
3.3 รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับชาติ	63
บทที่ 4 องค์ประกอบและกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.	67
4.1 องค์ประกอบการมีส่วนร่วม	68
1) คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ	69
(มาตรา 88)	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 (ต่อ)	
2) ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา (มาตรา 24) และคณะกรรมการสถานศึกษา (มาตรา 23)	73
3) ผู้ว่าราชการจังหวัด (มาตรา 24)	76
4) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา/องค์การบริหารส่วนจังหวัด	77
5) คณะบุคคล (มาตรา 18)	82
6) หน่วยงานรัฐ (มาตรา 24)	84
7) เอกชน (มาตรา 24)	86
4.2 กระบวนการมีส่วนร่วม	87
4.3 ประเด็นการมีส่วนร่วม	92
บทที่ 5 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กับ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ	95
5.1 การศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (เดิม) กับ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ (ใหม่)	96
5.2 การศึกษาเปรียบเทียบภารกิจ อำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการสภาการศึกษา (เดิม) กับคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ (ใหม่)	101
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะสู่การปฏิบัติ	107
บรรณานุกรม	120
คณะผู้จัดทำ	123

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 “การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน” เป็นแนวคิดสำคัญที่บัญญัติไว้ในมาตรา 54 วรรคสอง ซึ่งกำหนดให้

“รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล”

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) ได้ระบุถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เข้ามามีส่วนร่วมในการ

สร้างบรรทัดฐานที่ดีในสังคม การสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของประชากรให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และประชาชน เพื่อสนับสนุนการทำงานของภาคส่วนต่าง ๆ สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรชุมชนในรูปแบบนิติบุคคล เพื่อดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ประโยชน์สาธารณะต่าง ๆ

แผนปฏิรูปประเทศมีประเด็นเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกิจกรรมทางสังคม บนพื้นที่สร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่นกัน สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2562 ได้กำหนดเรื่องและประเด็นปฏิรูปซึ่งมีเป้าหมายเร่งด่วนในการปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ คือ การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน เพื่อการจัดการศึกษา

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ซึ่งผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการกฤษฎีกา วาระ 3 เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2562 และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้มีการรับฟังความคิดเห็นและพิจารณา ทบทวนประเด็นต่าง ๆ ให้มีความครบถ้วนและถูกต้องตามหลักกฎหมาย

ก่อนเสนอให้คณะกรรมการสภาการศึกษา คณะกรรมการกฤษฎีกา และ คณะรัฐมนตรีพิจารณา ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2564 และอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีแนวคิดสำคัญและกล่าวถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการศึกษาไว้ใน มาตรา 18 ประชาชนซึ่งมีภูมิสำเนาหรือประกอบอาชีพหรือธุรกิจในจังหวัดใด อาจรวมตัวกันเป็นคณะบุคคลเพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ เสนอแนะ อุดหนุน หรือให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในจังหวัดนั้นหรือจังหวัดใกล้เคียงได้ คณะบุคคลอาจจัดตั้งเป็นสมัชชา สภา กลุ่ม หรือหมู่คณะที่เรียกชื่ออย่างอื่นได้ รวมทั้งมาตรา 24 ในแต่ละจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมร่วมกันของประธานคณะกรรมการ สถานศึกษาของรัฐทุกแห่งอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อรับฟัง และแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในจังหวัด รวมทั้งเสนอแนะนโยบาย หรือแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับจังหวัด ของตน โดยอาจเชิญหน่วยงานของรัฐ เอกชน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง มาร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นได้ และในจังหวัดใด มีการตั้งคณะบุคคลตามมาตรา 18 ให้เชิญคณะบุคคลดังกล่าวมาร่วม ประชุมด้วย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาการเรียนรู้ กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการมีส่วนร่วมและสมัชชา การศึกษา มีภารกิจสำคัญในการจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายด้านการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของทุกภาคส่วนและสมัชชาการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนา เครือข่ายการเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต และดำเนินการจัดการศึกษา

ของภาคส่วนต่าง ๆ และสมัชชาการศึกษาในระดับจังหวัด สำนักงานฯ ตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมความพร้อมขององค์กรทั้งบุคลากร โครงสร้าง การบริหารจัดการองค์ความรู้ ซึ่งเมื่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ประกาศใช้อย่างเป็นทางการ โครงสร้างและกลไกการดำเนินงานต่าง ๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงหลายประการ

เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและกำหนดทิศทางการดำเนินงาน ในอนาคต สำนักงานฯ จึงได้ดำเนินการ **“ศึกษาวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.”** เพื่อศึกษา วิเคราะห์กลไก องค์ประกอบ กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และเพื่อศึกษารวบรวมองค์ความรู้ รับฟังความคิดเห็น ประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชนให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริง อันจะเป็นการวางรากฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและตอบสนองความต้องการของพื้นที่ ตลอดจนเป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

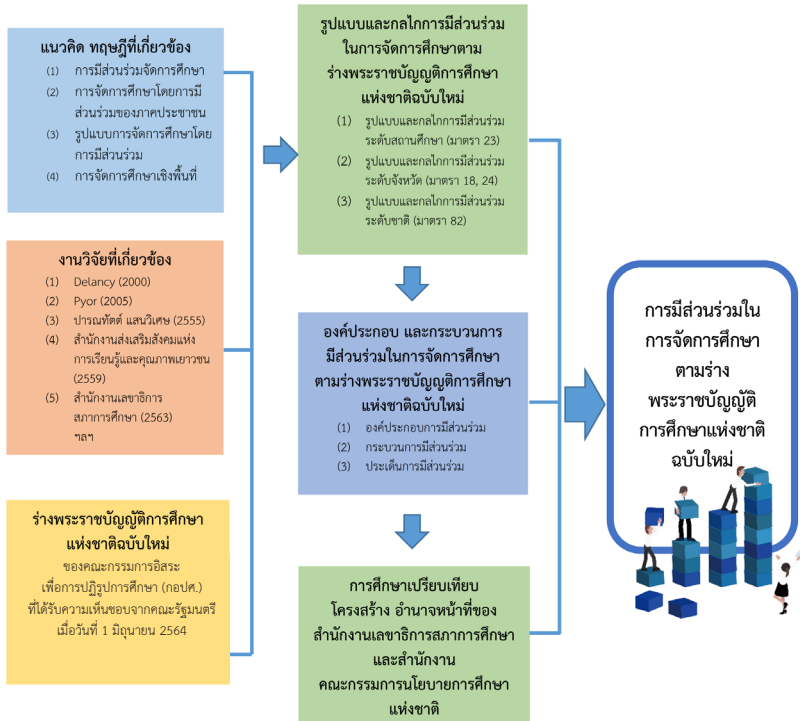
1) เพื่อศึกษารูปแบบ กลไก องค์ประกอบ และกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภารกิจ อำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กับสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

3) เพื่อเป็นข้อมูลเตรียมความพร้อมของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในการกำหนดนโยบาย/แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ (Area Based Education)

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

1.3 กรอบแนวคิด

1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับ

1) ใต้ออกความรู้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในการกำหนดนโยบาย/แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ (Area Based Education)

2) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้เตรียมความพร้อมในด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานในการสร้างเครือข่าย ชำรงรักษา และขยายเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ ตลอดจนเพื่อการทำงานบูรณาการการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมและอิงบริบทของพื้นที่อย่างแท้จริงต่อไป

3) หน่วยงาน องค์กร คณะบุคคลภาคส่วนต่าง ๆ ได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ เตรียมความพร้อมและเตรียมข้อมูลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

1.5 นิยามศัพท์¹

1) **สถานศึกษาของรัฐ** หมายถึง สถานศึกษาที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นหรือเป็นผู้บริหารจัดการ แต่ไม่รวมถึงสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการจัดให้มีขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการศึกษาเฉพาะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

¹ นิยามศัพท์ ข้อ 1) – 3) อ้างอิงจากร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2) คณะกรรมการนโยบาย หมายถึง คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ

3) สำนักงาน หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ

4) ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาของรัฐ หมายถึง ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นหรือเป็นผู้บริหารจัดการ แต่ไม่รวมถึงสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการจัดให้มีขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการศึกษาเฉพาะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

5) การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area based Education) หมายถึง การกระจายบทบาททางการศึกษา (decentralization) หรือการปรับบทบาทให้รัฐหรือหน่วยงานระดับชาติถ่ายโอนบทบาทการตัดสินใจให้แก่หน่วยงานในพื้นที่หรือระดับล่างมากขึ้น โดยเป็นการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของพื้นที่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559, 2563)

6) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการ วิธีการที่หน่วยงานหรือองค์กร กำหนดให้บุคคลหรือกลุ่มคนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถรวมตัวกันเป็นคณะบุคคล ชมรมหรือองค์กร เพื่อช่วยเหลือการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา พื้นที่ จังหวัด ภูมิภาคและระดับชาติ ด้วยการส่งเสริมเสนอแนะ ทำนุบำรุงรักษา พัฒนา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ทั้งในด้านการวางแผน การปฏิบัติการและการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนและนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562: 7)

7) ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. หมายถึง ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2564

8) ภาคประชาสังคม หมายถึง ทุก ๆ ส่วนของสังคม โดยรวมถึง ภาครัฐ ภาคประชาชนด้วย (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2547)

9) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคล องค์กร สถาบันหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบจากการตัดสินใจ การดำเนินนโยบาย/โครงการ แบ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (key stakeholders) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง (Primary stakeholder) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอง (Secondary stakeholder)

บทที่ 2

แนวคิด กฎหมาย และ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 2

แนวคิด กฎหมาย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะนำเสนอกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (2) ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. (3) กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ (4) การดำเนินการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ผ่านมา

2.1 แนวคิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

“การมีส่วนร่วม” ถือว่าเป็นการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความเชื่อของแต่ละบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคสมัยอีกด้วย อาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาเพราะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์และอุทิศตนมากยิ่งขึ้น เพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษา (ทำนอง ภูเก็ตพิมพ์, 2551: 3) การมีส่วนร่วมจึงเป็นการเปิดโอกาสและส่งเสริมให้บุคคล ประชาชน ชุมชนกลุ่มบุคคล หรือองค์กรต่าง ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมทั้งทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อตนเองและ

ชุมชน ตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ เพื่อให้กิจกรรมนั้น ๆ บรรลุเป้าหมาย
อย่างมีประสิทธิภาพ (เมตต์ เมตต์การุณจิตต์, 2553; พชรภรณ์ สิงห์สุรี, 2558)

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของไทย เริ่มมาจากแนวคิด
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีเจตนารมณ์ที่จะ
ทำให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยปรากฏแนวคิดใน
มาตรา 8 (2) การจัดการศึกษาให้ยึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
และ มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลัก
การกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา
การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา
สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ๆ รวมทั้งมาตรา 29 ได้กำหนด
ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา
สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน
โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา
อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา
และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและ
ความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์
การพัฒนาระหว่างชุมชน

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคส่วน
ต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งเสริม หรือสนับสนุนการจัด
การศึกษา โดยรัฐมีการกระจายอำนาจ (decentralization) ให้กลุ่มบุคคล
องค์กร หน่วยงาน จังหวัดเป็นผู้จัดการศึกษา อาจดำเนินการในรูปแบบ

ต่าง ๆ เช่น คณะบุคคล กลุ่ม มูลนิธิ สมาคม สภา สมัชชาที่มีองค์ประกอบของบุคคลที่มาจากทุกภาคส่วน มีอิสระและอำนาจในการกำหนดและตัดสินใจ ร่วมออกแบบการพัฒนาการศึกษา สนับสนุน ตลอดจนตรวจสอบการใช้ทรัพยากรการศึกษา และร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มร่วมทำ ร่วมแก้ไข และร่วมมีผลประโยชน์ การทำงานร่วมกับกลุ่ม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือร่วมใจ กระทำในช่วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่ถูกจังหวะ เหมาะสม รวมทั้งกระทำการงานต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกผูกพัน ร่วมมือร่วมใจและรับผิดชอบ (ปกรณั ปรียากร, 2530; นิรันดร์ จงวุฒิวาศัย, 2527) การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538) เรียกว่า “รูปแบบของความเกี่ยวข้องผูกพันกัน” (involvement) ของสมาชิกในการประชุมหรือเพื่อตัดสินใจและควบคุมการทำงานร่วมกันสอดคล้องกับ Gustavo (1992) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การเข้าไปมีหน้าที่หรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบ เมื่อการมีส่วนร่วมเกิดขึ้นจะเชื่อมโยงไปสู่กระบวนการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคล

“การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่” (Area Based Education : ABE)

เป็นแนวคิดการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ เป็นผู้จัดการศึกษาโดยรัฐมีการกระจายอำนาจให้จังหวัดเป็นผู้จัดการศึกษา อาจดำเนินการในรูปแบบของ “สภาการศึกษา” ที่มีองค์ประกอบของคณะกรรมการที่มาจากทุกภาคส่วน มีอิสระและอำนาจในการกำหนดและตัดสินใจ ร่วมออกแบบการพัฒนาการศึกษา สนับสนุน ตลอดจนตรวจสอบการใช้ทรัพยากรการศึกษาและร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาในจังหวัด สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ต้องกระจายอำนาจให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลโดยแท้จริง ให้มีอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากร รวมถึงในมิติทางวิชาการ ได้แก่

การบริหารและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ตามศักยภาพและบริบทของพื้นที่ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ตอบสนองต่อ โจทย์ปัญหาและความต้องการตามบริบทของพื้นที่ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ โอกาส คุณภาพ และการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (มนต์นภัส มโนการณ, 2561: 8)

กล้า ทองขาว (2558: 27-28) ใช้ว่า “การจัดการศึกษาแบบ ยึดพื้นที่เป็นฐาน” (Area - based Educational Planning and Management System) โดยมีหลักคิดและหลักปฏิบัติที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. เป็นระบบการจัดการศึกษาที่มีแบบแผนของการจัดหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยึดโยงเข้ากับสภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต และวัฒนธรรม รวมทั้งทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนและสังคมของพื้นที่
2. ผู้เรียนและผู้ปกครองจะเป็นผู้เลือกหลักสูตรและโปรแกรม การเรียนตามความสนใจ ความถนัด และตามศักยภาพของตนเอง
3. โรงเรียนมีหน้าที่ทำการศึกษา วิเคราะห์ความต้องการหลักสูตร และโปรแกรมการเรียนตามศักยภาพของผู้เรียนและศักยภาพของพื้นที่ แสวงหาและประสานความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาผู้สร้างหลักสูตร และโปรแกรมการเรียนที่สอดคล้อง และตอบสนองความต้องการจำเป็น ของผู้เรียนและพื้นที่
4. สถาบันอุดมศึกษาที่โรงเรียนเลือกจะรับผิดชอบร่วมกับ โรงเรียนในการสร้างหลักสูตร จัดโปรแกรมการเรียน จัดทำคู่มือการใช้ หลักสูตร จัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ จัดทำห้องปฏิบัติการ พัฒนา สื่อการเรียนการสอนรูปแบบต่าง ๆ จัดอบรมเพื่อพัฒนาความพร้อมในการ ใช้หลักสูตรให้แก่ครูในการพัฒนาการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

5. การจัดการเรียนการสอนและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนจะต้องดำเนินไปตลอดหลักสูตร ตั้งแต่เริ่มเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจนผู้เรียนสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้นักเรียน สามารถพัฒนาตนเองเข้าสู่เส้นทางในการประกอบอาชีพที่ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจสนับสนุนการสร้างอาชีพ การสร้างรายได้ และมีความสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น และสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

การปฏิรูปการศึกษาของหลายประเทศ ได้นำแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่มาใช้เป็นฐานในการพัฒนา ดังที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) ได้ถอดบทเรียนจากประเทศที่มีแนวโน้มของผลการจัดการศึกษาที่ดีขึ้น สรุปได้ว่าการกระจายบทบาทการจัดการศึกษามีหน่วยงานในการตัดสินใจอยู่ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับกลาง และระดับโรงเรียน โดยในระดับชาติจะทำหน้าที่กำกับดูแลด้านนโยบายและทรัพยากรในภาพรวม ส่วนด้านบุคลากร งบประมาณ หลักสูตรและการบริหารทั่วไปนั้น ได้มีการกระจายอำนาจไปยังระดับกลางและระดับโรงเรียน การพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของการศึกษานั้นพิจารณาทั้งรายละเอียดและบริบทของพื้นที่ การกระจายอำนาจและบทบาทที่บรรลุผล คือ “การมีส่วนร่วม” โดยการดึงชุมชนให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและร่วมจัดการศึกษา ทั้งนี้ การกระจายบทบาทไปให้แก่ “พื้นที่” ระดับกลางและระดับโรงเรียน ต้องใช้เวลาและการดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไปแต่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และควรเปิดโอกาสให้โรงเรียนที่มีความพร้อมและสมัครใจดำเนินการก่อน (มนต์นภัส มโนการณ, 2561) ทั้งนี้ จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์ และคณะ (2560) พบว่า ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ ได้แก่ (1) การมีเจตย์หรือเป้าหมายที่ชัดเจนบนฐาน

ข้อมูลความรู้และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (2) การมีกลไกในการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ (3) การเห็นภาพรวมร่วมกัน (4) การมุ่งผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม (5) การให้ความสำคัญและการพัฒนาครูและนักเรียน (6) การให้ความยืดหยุ่นกับภาคีที่เข้ามาร่วมงาน และ (7) การทำให้เป็นเรื่องสาธารณะของสังคมในพื้นที่ผ่านสื่อท้องถิ่น ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ดังกล่าว มนต์นภัส มโนการณ (2561) กล่าวว่าสอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูปโรงเรียนด้วย “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community)” ของประเทศญี่ปุ่น (ซาโต มานาบุ, 2559 อ้างถึงใน มนต์นภัส มโนการณ, 2561) โดยนำเสนอว่าการปฏิรูปการศึกษาควรเริ่มต้นจากการปฏิรูปที่โรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนเป็นหน่วยย่อยที่ย่อส่วนมาจากสังคม การบริหารภายในโรงเรียนนั้นไม่สามารถดำเนินการได้อย่างอิสระ รวมถึงความคาดหวังที่มีต่อบุคลากรในโรงเรียนมีความหลากหลาย หากทุกคนในโรงเรียนมองเห็นปัญหาไปในทิศทางเดียวกันและร่วมมือกันที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านั้น นับเป็นก้าวแรกของการปฏิรูปการศึกษาโดยแท้จริง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) ได้นิยามการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ว่า หมายถึง การปรับบทบาทการบริหารการศึกษาให้รัฐส่วนกลางหรือหน่วยงานระดับชาติตัดสินใจในเชิงปฏิบัติน้อยลงและถ่ายโอนบทบาทเหล่านั้นไปให้แก่หน่วยงานในพื้นที่ระดับล่างมากขึ้น ซึ่งครอบคลุมการศึกษาระดับโรงเรียนและระดับภูมิภาค หรือการกระจายบทบาททางการศึกษา (decentralization)

สรุปได้ว่า “การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่” (Area based Education) หมายถึง การกระจายบทบาททางการศึกษา (decentralization) หรือการปรับบทบาทให้รัฐหรือหน่วยงานระดับชาติถ่ายโอนบทบาทการตัดสินใจให้แก่หน่วยงานในพื้นที่ หรือระดับล่างมากขึ้น โดยเป็นการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของพื้นที่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559, 2563)

การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในบริบทประเทศไทย

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในประเทศไทยเกิดขึ้นจากมูลเหตุสำคัญ 3 ประการ คือ (1) แนวคิดการปฏิรูปการศึกษากับแนวคิดเรื่องการกระจายอำนาจจากรัฐ และส่งเสริมพลังในการจัดการตนเองของประชาชน (2) การเกิดขึ้นของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นหมุดหมายสำคัญ และ (3) ความต้องการลดบทบาทกระทรวงศึกษาธิการส่วนกลาง (หน่วยงานรัฐอื่น ๆ) และเพิ่มบทบาทของหน่วยงานท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้น

การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ หรือ Area Based Education (ABE) ในประเทศไทยได้มีการนำแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่มาใช้โดยสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาปรับพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในระดับพื้นที่ องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ประกอบด้วย (1) กลไก

ความร่วมมือของภาคส่วนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (2) ข้อมูลที่จะช่วยชี้ปัญหา จัดลำดับความสำคัญและติดตามความก้าวหน้าว่าการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงไร และ (3) แผนและโครงการเพื่อพัฒนาการศึกษาในพื้นที่เพื่อบูรณาการความร่วมมือและทรัพยากรในการจัดการศึกษาร่วมกัน (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2559) โดยทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา มูลนิธิ สถานประกอบการ รวมถึงหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องได้มาร่วมกันจัดเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูล รับรู้ และตระหนักถึงปัญหาการศึกษาที่ไม่สามารถตอบโจทย์ของคนในพื้นที่ และมีหลายหน่วยงานที่ร่วมส่งเสริมและสนับสนุน เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.) ตัวอย่างพื้นที่หรือจังหวัดที่ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจาก สสส. จำนวน 15 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ น่าน แม่ฮ่องสอน ลำปาง สุโขทัย กาญจนบุรี ชลบุรี ตราด พระนครศรีอยุธยา นครราชสีมา สุรินทร์ อำนาจเจริญ ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี และยะลา ซึ่งจากการดำเนินงานในทุกจังหวัดได้ทำให้เกิดกลไกความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่เข้ามา ร่วมคิด ร่วมทำ มีการกำหนดวาระสำคัญที่คนในจังหวัดเห็นว่า เป็นปัญหา

สำคัญมีการตั้งเป้าหมายและจัดทำข้อมูลเพื่อสนับสนุนการวางแผนตั้งเป้าหมายตัวชี้วัดและติดตามผลการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2557)

ในการดำเนินการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557-2561 พบว่า **องค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในมุมมองเชิงระบบ มีดังนี้**

1) **ด้านปัจจัยนำเข้า** ประกอบด้วยกลุ่มคนในพื้นที่รวมตัวกันเป็นภาคีร่วมพัฒนา มีการเปิดเผย แบ่งปัน และบูรณาการข้อมูลเชิงพื้นที่ นำไปสู่การการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาหรือสร้างโจทย์ในการทำงานร่วมกัน

2) **ด้านกระบวนการ** มีการพัฒนากลไกความร่วมมือของภาคีร่วมพัฒนา ได้แก่ สำรวจและแสวงหาทุนทางสังคม สร้างการรับรู้และตระหนักถึงปัญหา กำหนดผู้รับผิดชอบหลัก พัฒนาระบบประสานงานและขยายภาคีร่วมพัฒนา จนนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัด เพื่อบูรณาการความร่วมมือและทรัพยากรในการจัดการศึกษา

3) **ด้านผลผลิต** มีการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ตรงกับปัญหา และสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่

4) **ด้านข้อมูลย้อนกลับ** ในการดำเนินการทุกระยะได้มีการรายงานผลการดำเนินการและแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา รวมถึงขยายพื้นที่ ขยายเครือข่ายร่วมพัฒนา (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2557)

จากการดำเนินงานโดยใช้แนวคิดการศึกษาเชิงพื้นที่พบว่า ในหลายพื้นที่ที่มีการดำเนินการมีประเด็น/ปัญหาที่แต่ละพื้นที่ให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาการจัดการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จแตกต่างกัน นั้นแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างด้านบริบทของพื้นที่ ตัวอย่างเช่น

(1) **จังหวัดเชียงใหม่** ประเด็นการขับเคลื่อน คือ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของโรงเรียนในเมืองและโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลที่มีความยากลำบาก มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ และการผลิตบุคลากรที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน มีการรวมตัวกันของภาคส่วนต่าง ๆ เป็น “ภาคเชียงใหม่เพื่อการปฏิรูปการศึกษา” มุ่งเน้นการจัดการศึกษาในบริบทของเชียงใหม่ ภายใต้ปณิธานเดียวกันที่ว่า “พลเมืองเชียงใหม่ รักวัฒนธรรม ทนการเปลี่ยนแปลง แสวงสัมมาชีพ” นำไปสู่การจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาเชียงใหม่ (พ.ศ. 2559 - 2562) โดยมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่เป็นหน่วยงานประสานงาน ผลการดำเนินงานมีความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมและเป็นต้นแบบของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ และขยายผลสู่จังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ

(2) **จังหวัดสุรินทร์** ประเด็นการขับเคลื่อน คือ การมีเด็กจำนวนมาก หลุดออกนอกระบบ จึงกำหนดมาตรการในการติดตาม ช่วยเหลือ เด็กและเยาวชนที่ออกกลางคัน รวมถึงการฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อการมีสัมมาชีพ มีการรวมตัวเป็นเครือข่ายความร่วมมือ 5 ภาคส่วนในระดับจังหวัดและตำบล โดยใช้ชื่อว่า “ปัญญาภาคี” สร้างกลไกในการทำงาน 2 ระดับ ได้แก่ คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาระดับจังหวัด และคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาระดับพื้นที่ โดยมีตำบลเป็นตัวตั้งของพื้นที่ และมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ เป็นหน่วยประสานงาน

(3) **จังหวัดภูเก็ต** ประเด็นการขับเคลื่อน คือ การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนสู่โลกของการมีงานทำและการพัฒนาคุณธรรม สำเนียงถิ่นเกิดสื่อสารได้หลายภาษา ภายใต้คำขวัญ **“สร้างเด็กภูเก็ตให้ตงห่อ เพียงพอด้วยหลักคิด ไกล่ชิดวัฒนธรรมประเพณี รักษาศักดิ์ศรีพูดจาภาษาถิ่น”** โดยคำว่า **“ตงห่อ”** เป็นภาษาถิ่น หมายถึง การเป็นคนดีในทุก ๆ ด้าน มีการรวมตัวของบุคคลและองค์กร 5 ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ท้องถิ่น เอกชน ประชาสังคม และวิชาการ จัดตั้งเป็น **“สภาการศึกษาจังหวัดภูเก็ต”** ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด โดยมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ตเป็นหน่วยประสานงาน การดำเนินการประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

(4) **จังหวัดสุโขทัย** ประเด็นการขับเคลื่อน คือ การแก้ไขปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ด้วยความตระหนักในการเป็นคนจังหวัดสุโขทัยที่เคยเป็นราชธานีและการประดิษฐ์อักษรไทยในสมัยพ่อขุนรามคำแหง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย เขต 2 จึงได้กำหนดเป็นนโยบายหลักและเชิญชวนบุคลากรทุกภาคส่วน ดำเนินการทุกรูปแบบเพื่อให้นักเรียน อ่านออก เขียนได้ โดยใช้พันธสัญญาที่ว่า **“ลูกพ่อขุนราม ลายมืองาม จบ ป.3 ต้องอ่านออก เขียนได้ทุกคน จบ ป.6 และ ม.3 ต้องมีทักษะการคิด การอ่าน สื่อสารได้สองภาษา”** ผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จและเป็นต้นแบบในการแก้ไขปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ และขยายผลสู่จังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ

(5) **จังหวัดสุราษฎร์ธานี** ประเด็นการขับเคลื่อน คือ การเชิดชูอัตลักษณ์ท้องถิ่น (พุทธทาสศึกษา) และการลดความเหลื่อมล้ำ โดยการผลักดันกิจกรรมหลักสูตรพุทธทาสศึกษาไปยังโรงเรียนหรือสถาบันต่าง ๆ โดยมุ่งเป้าไปสู่การเป็น **“สุราษฎร์เมืองคนดี”** นอกจากนี้ยังมีการจัด

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

การศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องด้านการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับอบรมและการนิเทศและติดตามครูผู้สอนในสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการ (PLC) ซึ่งเป็นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร

(6) จังหวัดชลบุรี ประเด็นการขับเคลื่อน คือ “การศึกษาเพื่อการทำงาน” โดยเริ่มแรกจุดประกายความคิดในด้านการพัฒนา (ไม่ใช่ปัญหา) โดยชู “การศึกษาเพื่อการทำงาน” โดยมีการวิจัย ติดตาม และประเมินผล พร้อมทั้งทำสื่อประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่าง ๆ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศและการประสานงาน สร้างหลักสูตรร่วมให้เหมาะสมกับแต่ละระดับการศึกษา เน้น “นิสัยเพื่อการประกอบอาชีพ” ได้แก่ attitude, knowledge, skill, language (English/Japanese/Chinese), ICT จัดให้มีการลงพื้นที่ศึกษาดูงาน (site visit) พานักเรียนไปเยี่ยมโรงงาน จัด school visit พาวิทยาลัย/โรงงานมาแนะแนวอาชีพแก่นักเรียน

34 พื้นที่

“พื้นที่ที่มีการรวมกลุ่มเพื่อมีส่วนร่วมและปฏิรูปการศึกษา
ในรูปแบบที่มีชื่อเรียกและประเด็นความต้องการของพื้นที่
ที่แตกต่างกัน อันสะท้อนความจริงที่ว่าทุกพื้นที่มีบริบทที่
แตกต่างกัน แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การมีส่วนร่วมใน
การปฏิรูปและยกระดับคุณภาพการศึกษาของพื้นที่”

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่มีการตื่นตัวและเริ่มรวมกลุ่มเพื่อมีส่วนร่วมและปฏิรูปการศึกษาในรูปแบบที่มีชื่อเรียกและประเด็นความต้องการของพื้นที่ที่แตกต่างกัน อันสะท้อนความจริงที่ว่าทุกพื้นที่มีบริบทที่แตกต่างกัน แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิรูปและยกระดับคุณภาพการศึกษาของพื้นที่ โดยมีการรวมตัวกันในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของประเทศไทยจำนวน 34 จังหวัด สรุปได้เป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ (1) **สมัชชาการศึกษาจังหวัด** เช่น สมัชชาการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี สมัชชาการศึกษาจังหวัดสุรินทร์ สมัชชาการศึกษาจังหวัดสตูล สมัชชาการศึกษานครลำปาง (2) **สภาการศึกษาจังหวัด** เช่น สภาการศึกษาจังหวัดกระบี่ สภาการศึกษาจังหวัดภูเก็ต สภาการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี และ (3) **ภาคีปฏิรูปการศึกษา** เช่น ภาคีเชียงใหม่เพื่อการปฏิรูปการศึกษา และ (4) **ภาคีเครือข่าย คณะบุคคลที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น** เช่น เครือข่ายการศึกษาประชารัฐจังหวัดนครสวรรค์ สภาส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนจังหวัดชัยภูมิ ทั้งนี้ แต่ละจังหวัดมีประเด็นการขับเคลื่อนที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ อาทิ (1) การแก้ปัญหาเด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษาหรือออกกลางคัน (2) การจัดการศึกษาเพื่อเด็กพิเศษและการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา (3) การจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ (4) การพัฒนาคุณธรรม สำนึกรักถิ่นเกิด สัมมาชีพ (5) การพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน และการสื่อสาร (6) คุณแม่วัยใส (ท้องในวัยเรียน) (7) นวัตกรรมจัดการศึกษา (8) การแก้ไขปัญหาผลสอบ O-NET ต่ำ ฯลฯ

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้นำส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

สมัชชาการศึกษาจังหวัด

<p>01 สมัชชาการศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี</p> <p>หลักสูตรพหุภาคศึกษา นิตยสารการศึกษาฉบับที่ ๑ สุราษฎร์ธานี เปิดเชิงเสริมภาคีกับประชา-บ.ต้น</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. ฝึกอบรมที่ 2. ทุนที่ 3. ศึกษาศูนย์ 4. ทุนฝึกอบรมที่ 5. ทุนอบรมที่ 	<p>02 สมัชชาการศึกษา จังหวัดสุรินทร์</p> 	<p>03 สมัชชาการศึกษา จังหวัดสตูล</p> 	<p>04 สมัชชาการศึกษา นครลำปาง</p>
---	---	---	--

สภาการศึกษาจังหวัด

<p>01 สภาการศึกษา จังหวัดกระบี่</p> 	<p>02 สภาการศึกษา จังหวัดภูเก็ต</p> 	<p>03 สภาการศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี</p> 	<p>04 สภาการศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ</p>
---	---	--	---

ภาคีเครือข่ายที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น

<p>01 ภาคีเชียงใหม่ เพื่อการปฏิรูป การศึกษา</p> 	<p>02 สภาการศึกษา จังหวัดยะลา</p> 	<p>03 ภาคีเครือข่าย การศึกษา จังหวัดพังงา</p> 	<p>04 สภาส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะชีวิต เด็กและเยาวชน จังหวัดชัยภูมิ</p>
--	--	--	---

จากแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่และการดำเนินการที่เป็นกรณีศึกษาในหลายพื้นที่แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ว่าการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนสามารถพัฒนาการจัดการศึกษาของชุมชนหรือพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งสามารถตอบโจทยปัญหาการศึกษาของคนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริงด้วยการมีส่วนร่วมของคนทุกภาคส่วนในพื้นที่ และมีเครือข่ายร่วมกันในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งจะเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน เนื่องจากคนในพื้นที่ตระหนัก รับรู้ และเข้าใจปัญหาร่วมกัน รวมทั้งแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ ส่งผลให้สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ตรงกับความต้องการของบริบทพื้นที่ และเป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปการศึกษาได้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม

2.2 ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ อีกทั้งจัดให้มีกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

การจัดการระบบการศึกษาของประเทศจำเป็นต้องสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต ความคล่องตัวที่จะรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเพิ่มการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาชนและภาคเอกชน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา ยกกระดับคุณภาพการศึกษา สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ตลอดจนส่งเสริมให้ระบบการศึกษามีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา และส่งเสริมธรรมาภิบาลของระบบการศึกษา ประกอบกับมาตรา 258 จ. ด้านการศึกษา และมาตรา 261 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้มีการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ รวมทั้งด้านการศึกษา โดยเฉพาะให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูให้ได้ ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน โดยให้มีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระขึ้นเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในสองปี นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง ซึ่งคณะกรรมการได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องแล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลา จากเหตุผลดังกล่าวจึงสมควรมีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติเพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในอนาคต จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับใหม่ขึ้น

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.) ซึ่งเป็นคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา จึงดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. โดยแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจศึกษาแนวทางการจัดทำพระราชบัญญัติแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้มีการระดมความคิดเห็นโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ครอบคลุมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา อาทิ องค์กรราชการ องค์กรเอกชน รัฐวิสาหกิจ ท้องถิ่น ประชาสังคม นักเรียนนักศึกษา ชุมชน ประชาชนทั่วไป เป็นต้น ร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อให้เป็นไปตามมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2560 โดยมีการรับฟังความคิดเห็นผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น การประชุมรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ และการรับฟังความคิดเห็นผ่านเครือข่ายออนไลน์

ต่อมาเมื่อมีการรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงได้มีการเสนอต่อคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาทั้ง 3 วาระ จนกระทั่งร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ฉบับนี้ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกฤษฎีกา วาระ 3 เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2562 โดยได้มีการผลักดันเข้าสู่คณะรัฐมนตรีในปี พ.ศ. 2562 ต่อมาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้มีการหยิบยกร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มารับฟังความคิดเห็นใหม่อีกครั้ง เพื่อให้มีความชัดเจนในประเด็นต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น โดยเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาและคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2564 และปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของรัฐสภา โดยร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ฉบับนี้ประกอบด้วย 7 หมวด และบทเฉพาะกาลได้แก่

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

- หมวด 1 วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษา
- หมวด 2 สถานศึกษา
- หมวด 3 ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้อง
กับการจัดการศึกษา
- หมวด 4 การจัดการศึกษา
- หมวด 5 หน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ
- หมวด 6 แผนการศึกษาแห่งชาติ และทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- หมวด 7 คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ

ทั้งนี้ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้นประเด็นสำคัญปรากฏอยู่ในหมวด 1 วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษา หมวด 2 สถานศึกษา และหมวด 7 คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งจะได้นำไปวิเคราะห์ต่อไป

2.3 กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(1) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 10/2559 เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 11/2559 เรื่อง การบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาคในแต่ละจังหวัด

(2) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 19/2560 เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ

(3) กฎกระทรวง กำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546

(4) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

(5) กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

(6) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการ ภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560

(7) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

2.4 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ผ่านมา

การดำเนินการที่ผ่านมาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานนโยบายด้านการศึกษาที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนได้ดำเนินการจัดการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมในพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

การพัฒนา รูปแบบสมัชชาการศึกษาเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในปี พ.ศ. 2554 ดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระยะเร่งด่วน เพื่อนำไปสู่ขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติโดยศึกษาและออกแบบ “สมัชชาการศึกษา” ที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษากลุ่มจังหวัด/จังหวัดในมิติของขนาดและภูมิสังคม เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง และการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559) ไปสู่การปฏิบัติ นำร่องการจัดสมัชชาการศึกษาตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นและนำผลการนำร่องมาปรับปรุงรูปแบบการจัดสมัชชาให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดทำข้อเสนอนโยบายการจัดสมัชชาที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ได้รูปแบบของสมัชชาการศึกษา รวมทั้งข้อเสนอโยบายสาธารณะและยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา จากการประชุมสมัชชาการศึกษาจังหวัดทั้ง 8 จังหวัด และข้อเสนอโยบายสาธารณะและยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาที่สำคัญ 4 ด้าน และปฏิญญาสมัชชาการศึกษา

จังหวัดประชาคมปฏิรูปการเรียนรู้ (Empowering Reform Provinces)

ในปี พ.ศ. 2558 - 2559 ได้จัดทำโครงการนำร่องจังหวัดประชาคมปฏิรูปการเรียนรู้ ใน 4 พื้นที่/จังหวัด ได้แก่ นนทบุรี สตูล ขอนแก่น เชียงใหม่ และจัดประชุมเพื่อระดมความคิด การดำเนินการส่งเสริมสมัชชาการศึกษาหลายครั้ง สรุปสาระเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับ “แนวทางการดำเนินงานสมัชชาการศึกษา” ใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานต่อยอดการดำเนินงานสนับสนุนส่งเสริมให้เกิด “เครือข่าย/สมัชชาการศึกษา”

ที่จะช่วยขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579) นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ โดยแนวทางการดำเนินงานสมัชชาการศึกษา ประกอบด้วย 3 ระยะ ได้แก่ (1) **ระยะก่อตัว** โดยมีแกนนำรวมกลุ่มตัวแทนจากทุกภาคส่วน ทั้งภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สภาหอการค้า สภาวัฒนธรรม องค์การศาสนา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด พุดคุยหารือตั้งเป้าหมายการศึกษาและคุณลักษณะของเด็กที่ต้องการของพื้นที่ โดยพึ่งพาและจัดการตนเองร่วมกัน (2) **ระยะขับเคลื่อน** นำข้อหารือไปดำเนินการอย่างเป็นระบบ เช่น จัดตั้งเป็นชมรมสถานศึกษา ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำเข้าสู่วาระของหน่วยงาน เช่น การประชุมระดับจังหวัด มีการรวบรวมข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลที่จำเป็น จัดทำแผนและสรรหาทรัพยากรสนับสนุน และ (3) **ระยะพัฒนา** ดำเนินการต่อเนื่องโดยใช้บทเรียนจากการขับเคลื่อนงานเพื่อความยั่งยืน

เครือข่ายการศึกษาพระราชรัฐ

ในปี 2560 ได้ดำเนินโครงการ “เครือข่ายการศึกษาพระราชรัฐ” เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจากปีงบประมาณ 2559 โดยมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเครือข่ายการศึกษาพระราชรัฐใน 2 พื้นที่ ได้แก่ จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดนครสวรรค์ โดยมีข้อค้นพบที่น่าสนใจ 3 ประการ ดังนี้ (1) การดำเนินงานสมัชชาการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จควรมีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติและผู้บริหารโรงเรียน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และภาระงาน การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ และมีการกำหนดเป้าหมายทั้งระยะสั้นและระยะยาว และลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจริงจัง (2) องค์ประกอบของสมัชชาการศึกษาระดับจังหวัดควรประกอบด้วยภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม

(3) หากพื้นที่ที่มีการรวมตัวของเครือข่ายทุกภาคส่วนและได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมจากรัฐอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมจะช่วยส่งเสริมให้เครือข่ายเกิดความเข้มแข็งส่งผลให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยในจังหวัดสระแก้วและจังหวัดนครสวรรค์ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ระดับจังหวัดที่มีจุดเน้นของแผนต่างกันตามบริบทของพื้นที่ด้วย

นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาเครือข่ายการศึกษาพระราชรัฐ โดยระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์เครือข่ายการศึกษาพระราชรัฐ ใน 4 พื้นที่ ได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเลย จังหวัดลพบุรี และ จังหวัดนครพนม โดยมีกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างเวทีระดมความคิดร่วมกันเกี่ยวกับความต้องการด้านการศึกษาในแต่ละพื้นที่ บนหลัก **“การมีส่วนร่วมจากล่างสู่บน (Bottom up)”** ซึ่งได้ข้อสรุปว่า ปัจจัยสำคัญที่ช่วยผลักดันให้เครือข่ายการศึกษาพระราชรัฐดำเนินการประสบผลสำเร็จ คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด/ผู้นำในพื้นที่ให้ความสำคัญ และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อกำหนดประเด็นเร่งด่วน เป้าหมาย คุณลักษณะ ของการศึกษาที่เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะได้ประเด็นแตกต่างกันไปตามบริบทของพื้นที่ เช่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ให้ความสำคัญกับการสื่อสารภาษาอังกฤษ จังหวัดเลยให้ความสำคัญกับการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นต้น บางจังหวัดมีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด หรือจัดตั้งสภาการศึกษาจังหวัดที่มีองค์ประกอบโครงสร้างจากผู้แทนทุกภาคส่วน นอกจากนี้ จากการสรุปบทเรียนการทำงานยังพบว่า ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินการไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร คือ การไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง การเปลี่ยนผู้บริหาร ความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคีเครือข่ายจึงไม่มีการขับเคลื่อนต่อ

การส่งเสริมและพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมและสมัชชา การศึกษา

ในปี พ.ศ. 2562 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการศึกษาสภาพการดำเนินงาน วิเคราะห์ สังเคราะห์กลไกที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน กลไกการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายการศึกษา/สมัชชาการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ และพัฒนากลไกและรูปแบบในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายการศึกษา/สมัชชาการศึกษา โดยศึกษาจากกรณีศึกษาต่างประเทศ 4 ประเทศ ได้แก่ ฟินแลนด์ แคนาดา สิงคโปร์ และญี่ปุ่น และกรณีศึกษาในประเทศ 5 จังหวัด ได้แก่ นครปฐม ชลบุรี สุราษฎร์ธานี เชียงใหม่ และสุรินทร์

ผลการวิจัยพบว่า กลไกที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน กลไกในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายการศึกษา/สมัชชาการศึกษาของต่างประเทศ

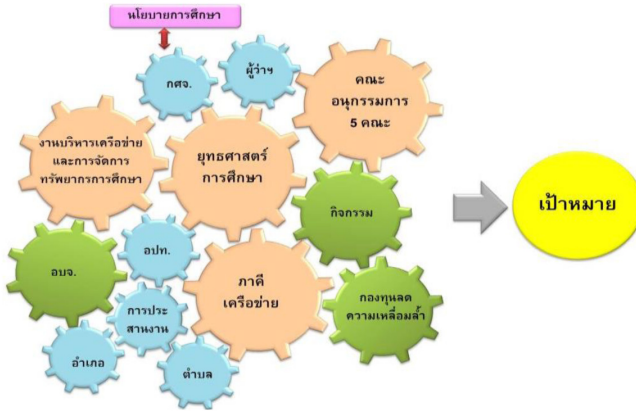
“ปัจจัยหลักที่ทำให้งานการจัดการศึกษาแบบการมีส่วนร่วมประสบความสำเร็จนั้น คือ การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นสามารถตัดสินใจบริหารจัดการตามสภาพที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น โดยเน้นให้พลเมืองรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ”

การดำเนินการต้องเริ่มมาจากระดับบุคคล องค์กร และหน่วยงานตามลำดับ การสร้างความตระหนักรู้ ร่วมกันรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ จึงเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจนสามารถดำเนินได้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

กลไกที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน กลไกในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายการศึกษา/สมัชชาการศึกษาในประเทศไทย พบว่า จังหวัดกรณีศึกษาทุกจังหวัดมีบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ และตระหนักในสำคัญของการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า การเกิดภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมกรณีจังหวัดเชียงใหม่เกิดจากการรวมตัวของภาคีเครือข่าย ส่วนอีกสามจังหวัดเป็นภาคีเครือข่ายที่รับแรงกระตุ้นจากภายนอก และคอยสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดกิจกรรม ทุกจังหวัดก็สามารถเสริมสร้างแนวทางของตนเองตามบริบทความสำเร็จที่แตกต่างกัน

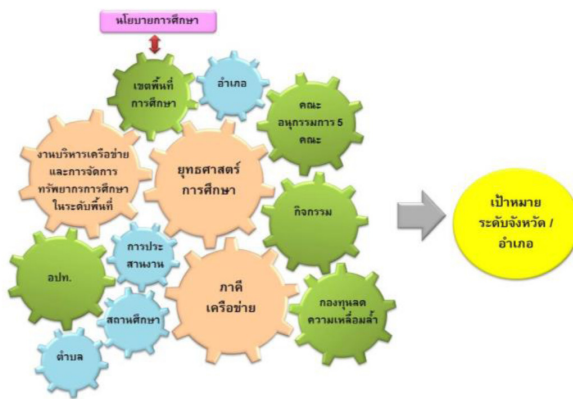
รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่าย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

(1) รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับจังหวัด เป็นกลไกเชิงระบบที่ใช้การผลักดันนโยบาย/แผนงาน ด้วยการตัดสินใจเชิงนโยบายและเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นกลไกในระดับการบริหารองค์กรและการตัดสินใจแก้ปัญหาในพื้นที่

รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับจังหวัด

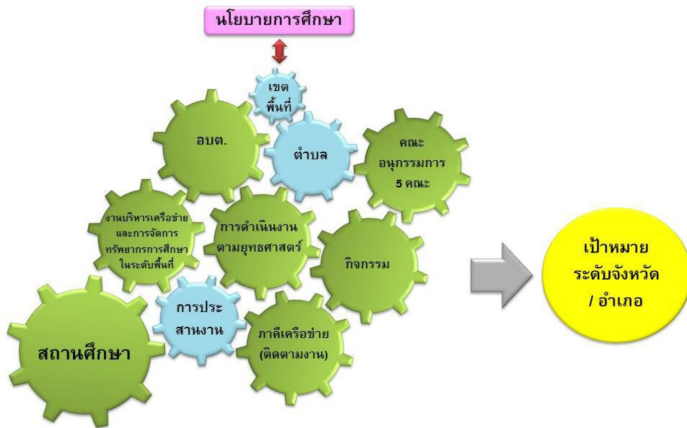
(2) รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับอำเภอ เป็นกลไก การประสานที่เชื่อมโยงภาคีเครือข่าย กิจกรรม เป้าหมาย บุคคลที่มีทักษะ ความชำนาญในแต่ละเรื่อง ทั้งสาระความรู้ ข้อมูลพื้นฐาน และงาน งบประมาณ

รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับอำเภอ

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

(3) รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับตำบล เป็นกลไก
การจัดการที่ใช้ในระดับปฏิบัติการและเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้เกิดการ
จัดกิจกรรมที่หลากหลายตามสภาพปัญหา/จุดเด่นในแต่ละพื้นที่

รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับตำบล

การจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่

ในปี พ.ศ. 2563 ได้ดำเนินการศึกษากฎหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์
การมีส่วนร่วม ศึกษาพัฒนาการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตั้งแต่
อดีต - ปัจจุบัน สร้างเวที พัฒนากลไกการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้
เชิงพื้นที่/จังหวัด เพื่อให้จังหวัดมีขีดความสามารถที่จะดำเนินการปฏิรูป
การเรียนรู้ได้ด้วยประเด็นของพื้นที่ คนของพื้นที่ และพัฒนาการศึกษาของ
พื้นที่ รวมทั้งศึกษาสภาวะการณ์การจัดการเรียนรู้ของพื้นที่/จังหวัด ผลที่
เกิดขึ้น คือ (1) การสร้างเวทีเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายด้าน

การจัดการเรียนรู้และกลไกการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่ที่มีแนวทางในการดำเนินงานที่เข้มแข็ง รวมทั้งมีขีดความสามารถที่จะดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ได้ด้วยประเด็นของพื้นที่ คนของพื้นที่ และพัฒนาการศึกษาของพื้นที่ด้วยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยเป็นที่ปรึกษาและชี้แนะให้พื้นที่มีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็ง พัฒนา และจัดตั้ง รวมกลุ่มการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ และอาจทำให้จังหวัดมีการจัดตั้ง “สภาการศึกษาจังหวัด” ต่อไป (2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรภาคประชาสังคม และประชาชนในการสร้างเวทีร่วมกัน การทำให้คนในพื้นที่เป็นเจ้าภาพและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน แล้วพัฒนาประเด็นและความต้องการด้านการจัดการศึกษาของพื้นที่

การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ในปี พ.ศ. 2564 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการศึกษาและพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ในพื้นที่กรณีศึกษา 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลำปาง จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดพังงา โดยศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และจัดทำข้อเสนอว่าด้วยบทบาทของรัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนในการจัดการศึกษา และสร้างเวทีการมีส่วนร่วมตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อเสนอว่าด้วยบทบาทของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนในการจัดการศึกษาที่บรรลุตัวชี้วัดตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

ผลการดำเนินงานและผลกระทบที่สำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา

3 ประการ คือ

(1) การศึกษาและจัดทำองค์ความรู้ “รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา” เพื่อเป็นองค์ความรู้ให้แก่พื้นที่นำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลเป็นรูปธรรม เพื่อรองรับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ต่อไป

(2) การจัดทำ “ข้อเสนอว่าด้วยบทบาทของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนในการจัดการศึกษา” เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมลดปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และบรรลุตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา โดยมีกระบวนการได้มาซึ่งข้อเสนอที่สำคัญ 2 ส่วน คือ การจัดประชุมระดมความคิดเห็นใน 4 จังหวัด ได้แก่ ลำปาง กาญจนบุรี ชัยภูมิ และพังงา และการจัดสร้างข้อเสนอให้ผู้แทนภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน ภาคีเครือข่ายการศึกษา สมัชชาการศึกษาจังหวัด สภาการศึกษาจังหวัด และบุคคลทุกภาคส่วน จำนวน 300 คน พิจารณาให้ความเห็นและพัฒนาเป็นข้อเสนอฉบับสมบูรณ์ และนำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาด้านการปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศและนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

(3) การสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับจังหวัด และสนับสนุนให้เกิด “กลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่” ซึ่งประกอบด้วยภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน และคณะบุคคลทุกภาคส่วน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและความ

ต้องการของพื้นที่ รวมทั้งมีความร่วมมือในการจัดการศึกษาอย่างสมดุล โดยมีหน่วยงาน องค์กรในพื้นที่ที่เข้ามามีส่วนร่วมมากกว่า 150 หน่วยงาน ทั้งนี้ มีการจัดเวทีและการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนในพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ ครั้งที่ 1 จังหวัดลำปาง ร่วมกับสมาคมนักศึกษานครลำปาง เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564 ครั้งที่ 2 จังหวัดกาญจนบุรี ร่วมกับสภาการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2564 ครั้งที่ 3 จังหวัดชัยภูมิ ร่วมกับสภาส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนจังหวัดชัยภูมิ เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2564 และครั้งที่ 4 จังหวัดพังงา ร่วมกับศึกษาธิการจังหวัดพังงาและภาคีเครือข่ายการศึกษาจังหวัดพังงา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2564 ส่งผลให้พื้นที่ต้นตัวและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่

สรุปได้ว่าการดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีการเตรียมความพร้อมทั้งองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วม แนวทางการมีส่วนร่วมและสมาคมนักศึกษา รวมทั้งยังมีการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่และสร้างเวทีเพื่อระดมความคิดเห็นในการพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่อย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว และมีแผนการดำเนินการในประเด็นการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาซึ่งเป็นการดำเนินการคู่ขนานไปกับการผลักดันร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ต่อไป

บทที่ 3

รูปแบบและกลไก

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ.

บทที่ 3

รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2564 มีความแตกต่างจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมและมีความชัดเจนมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ได้มีการวางกลไกและให้เสรีภาพแก่ประชาชนสามารถรวมตัวเป็นคณะบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สมัชชาการศึกษาระดับจังหวัด สภาการศึกษาจังหวัด หมู่หรือคณะที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้จะทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ เสนอแนะ อุดหนุนหรือให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การจัดการศึกษาในจังหวัด โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้อำนวยการความสะดวกและจัดให้มีการประชุมร่วมกันของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาทุกแห่งร่วมกับคณะบุคคล (หรือชื่อเรียกอย่างอื่น) อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยอาจเชิญภาคเอกชน และหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ มาประชุมร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือเสนอแนะนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของพื้นที่/จังหวัด มีรายละเอียด ดังนี้

ลำดับ	มาตรา	การวิเคราะห์
1	<p>มาตรา 18 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 11 (6) ประชาชน ซึ่งมีภูมิปัญญาหรือประกอบอาชีพหรือธุรกิจ ในจังหวัดใด อาจรวมตัวกันเป็น คณะบุคคล เพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ เสนอแนะ อุดหนุน หรือให้ความร่วมมือ ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในจังหวัดนั้นหรือจังหวัดใกล้เคียงได้</p> <p>คณะบุคคลตามวรรคหนึ่งอาจ จัดตั้งเป็นสมัชชา สภา กลุ่ม หรือ หนุ่คณะที่เรียกชื่ออย่างอื่นได้</p> <p>เมื่อมีการรวมตัวกันเป็น คณะบุคคลตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะบุคคลดังกล่าว แจ้งให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ และให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งให้ เลขาธิการและหน่วยงานของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทราบ เพื่อให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกตามสมควร</p> <p>ในการดำเนินการจัดการศึกษา และการจัดทำร่างแผนการศึกษา แห่งชาติ ตามมาตรา 79 ให้หน่วยงาน ของรัฐที่เกี่ยวข้องและสถานศึกษา รับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ</p>	<p>การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของประชาชน</p> <p>ร่างพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. ให้สิทธิและ เสรีภาพแก่ประชาชนในการรวมตัวกัน เป็นคณะบุคคลหรือชื่อเรียก อย่างอื่น เพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ เสนอแนะ อุดหนุน หรือ ให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในจังหวัดนั้นหรือ จังหวัดใกล้เคียงได้</p> <p>รูปแบบของการมีส่วนร่วม</p> <p>รูปแบบการรวมตัวของประชาชน มีลักษณะเปิดกว้างและยืดหยุ่น ในแต่ละพื้นที่ โดยอาจรวมตัวกัน เป็นรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่</p> <p>(1) สมัชชา (2) สภา (3) กลุ่ม หรือ (4) หนุ่คณะที่เรียกชื่ออย่างอื่น</p> <p>กระบวนการในการมีส่วนร่วมของ ประชาชน</p> <p>(1) ประชาชนซึ่งมีภูมิปัญญาหรือ ประกอบอาชีพหรือธุรกิจ ใน จังหวัดใด สามารถรวมตัว กันเป็นคณะบุคคลหรือชื่อเรียก อย่างอื่นได้</p>

ลำดับ	มาตรา	การวิเคราะห์
	<p>ของคณะบุคคลตามวรรคสาม ประกอบการพิจารณาด้วย การบริจาคเงินหรือทรัพย์สินอื่น เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ของคณะบุคคลตามวรรคสาม หรือการบริจาคให้แก่สถานศึกษา ผ่านทางคณะบุคคลดังกล่าว ให้ได้รับการลดหย่อนภาษีอากร หรือหักเป็นรายจ่ายตามประมวล รัษฎากร</p>	<p>(2) แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ (3) ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งให้ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาทราบ เพื่อให้ ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ (4) คณะบุคคลหรือชื่อเรียกอย่างอื่น ทำหน้าที่เสนอความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะให้หน่วยงาน ของรัฐที่เกี่ยวข้องและ สถานศึกษา นำไปดำเนินการ จัดการศึกษาและการจัดทำร่าง แผนการศึกษาแห่งชาติ</p> <p>การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของภาคส่วนต่าง ๆ</p> <p>บุคคล ภาคเอกชน หน่วยงาน ต่าง ๆ ที่บริจาคเงินหรือทรัพย์สิน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของ คณะบุคคลหรือบริจาค แก่สถานศึกษาสามารถได้รับ การลดหย่อนภาษีได้</p>

ลำดับ	มาตรา	การวิเคราะห์
2	<p>มาตรา 23 ให้สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ตามมาตรา 8 (4) (5) และ (6) มีคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้คำปรึกษา เสนอแนะ ติดตามดูแล หรือช่วยเหลือสถานศึกษาในการจัดการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา 8 และหน้าที่อื่นตามที่กำหนด ในระเบียบที่ออกตามวรรคสอง</p> <p>องค์ประกอบ วิธีการได้มา คุณสมบัติ และการดำเนินงานของ คณะกรรมการสถานศึกษาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ คณะกรรมการนโยบายกำหนด ภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ให้การทำหน้าที่มีลักษณะอาสาสมัครด้วยความสมัครใจ</p> <p>(2) คำนึงถึงความเป็นอิสระของการบริหารจัดการสถานศึกษา ประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการสถานศึกษา</p> <p>(3) มีรูปแบบหลากหลายที่สามารถปรับใช้กับสถานศึกษา ที่มีขนาด ลักษณะ วัตถุประสงค์ และความพร้อมที่แตกต่างกันได้</p>	<p>การมีส่วนร่วมของสถานศึกษา</p> <p>ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. กำหนดให้สถานศึกษาของรัฐมีคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลไกการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยจัดการศึกษาที่เล็กที่สุด</p> <p>หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา</p> <p>(1) กำกับ เสนอแนะ หรือช่วยเหลือ เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา 8</p> <p>(2) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ คณะกรรมการนโยบาย การศึกษาแห่งชาติกำหนด</p> <p>หน้าที่ของคณะกรรมการนโยบาย</p> <p>(1) กำหนดองค์ประกอบ วิธีการได้มา คุณสมบัติ หน้าที่และอำนาจ การดำเนินงานของ คณะกรรมการสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และเงื่อนไขต่าง ๆ ได้แก่ ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ ความหลากหลาย</p>

ลำดับ	มาตรา	การวิเคราะห์
	<p>(4) องค์ประกอบของ คณะกรรมการสถานศึกษาต้อง คำนึงถึงการมีส่วนร่วม ของประชาชน หรือองค์กรชุมชนในพื้นที่ ผู้แทน ผู้ปกครอง ผู้แทนครูในสถานศึกษา ซึ่งมีใช้หัวหน้าสถานศึกษา โดยจะมี ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมด้วยก็ได้</p> <p>(5) เปิดโอกาสให้สถานศึกษา หลายสถานศึกษาสามารถ มีคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันได้</p> <p>(6) การได้มาต้องได้รับ การปรึกษาหารือของบุคลากรใน สถานศึกษา</p> <p>ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ นโยบายที่จะต้องปรับปรุงระเบียบ ตามวรรคสอง ให้เหมาะสมและ สอดคล้องกับความจำเป็นหรือ ข้อเสนอแนะของสถานศึกษา อย่างน้อยทุกสองปี</p>	<p>การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในพื้นที่ การเปิดโอกาสให้ สถานศึกษามีคณะกรรมการ สถานศึกษาร่วมกันได้</p> <p>(2) ปรับปรุงระเบียบให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความจำเป็น หรือข้อเสนอแนะของ สถานศึกษาอย่างน้อยทุก 2 ปี</p> <p>องค์ประกอบของคณะกรรมการ สถานศึกษา ที่ปรากฏในร่าง พระราชบัญญัติฯ ประกอบด้วย</p> <p>(1) ประชาชนหรือองค์กรชุมชน ในพื้นที่</p> <p>(2) ผู้แทนผู้ปกครอง</p> <p>(3) ผู้แทนครูในสถานศึกษาซึ่งมีใช้ หัวหน้าสถานศึกษา</p> <p>(4) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>(5) องค์กรในพื้นที่อื่น ๆ</p> <p>การมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษา</p> <p>การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็น แนวคิดใหม่ คือ การเปิดโอกาส ให้สถานศึกษามากกว่า 1 แห่ง มีคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันได้</p>

ลำดับ	มาตรา	การวิเคราะห์
3	<p>มาตรา 24 ในแต่ละจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมร่วมกัน ของประธานในคณะกรรมการสถานศึกษาตาม มาตรา 23 ทุกแห่งอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อรับฟัง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ในจังหวัด รวมทั้งเสนอแนะนโยบายหรือแนวทางในการพัฒนา การจัดการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับจังหวัดของตน โดยอาจเชิญหน่วยงานของรัฐ เอกชน หรือ บุคคลที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นได้</p> <p>ในการจัดประชุมตามวรรคหนึ่ง จังหวัดใดมีการตั้งคณะบุคคลตาม มาตรา 18 ให้เชิญคณะบุคคลดังกล่าวมาร่วมประชุมด้วย</p> <p>ในการประชุมตามวรรคหนึ่ง ให้ที่ประชุมเลือกผู้เข้าร่วมประชุม คนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและคณะกรรมการนโยบายนำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมร่วมกันตามวรรคหนึ่ง ไปพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป</p>	<p>ผู้ว่าราชการจังหวัด มีหน้าที่</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) จัดให้มีการประชุมร่วมกันของประธานกรรมการสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (2) นำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมร่วมกันไปพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป <p>องค์ประกอบของที่ประชุมร่วมกันระดับจังหวัด</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาของรัฐทุกแห่ง (2) คณะบุคคล (สมัชชา/สภา/หมู่/คณะ ฯลฯ) (3) หน่วยงานของรัฐ (4) เอกชน (5) บุคคลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ <p>หน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>นำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมร่วมกันไปพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป</p>

ลำดับ	มาตรา	การวิเคราะห์
4	<p>มาตรา 88 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ” ประกอบด้วย</p> <p>(1) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ</p> <p>(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง</p> <p>(3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง</p> <p>(4) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ</p>	<p>องค์ประกอบของคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ (เปลี่ยนแปลงไปจากคณะกรรมการสภาการศึกษา หรือ กกศ. เดิม)</p>

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

ลำดับ	มาตรา	การวิเคราะห์
	<p>(5) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่ง คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ด้านกฎหมาย ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ด้านการศึกษาเพื่อ คุณวุฒิตามระดับ ด้านการศึกษา เพื่อการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษา เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านข้อมูล สารสนเทศ ด้านการพัฒนาเด็กและ เยาวชน ด้านคนพิการ ด้านบุคคล ซึ่งมีความสามารถพิเศษ และด้าน การเงิน การคลังหรือเศรษฐศาสตร์ ด้านละหนึ่งคน และกรรมการผู้ทรง คุณวุฒิซึ่งเป็นผู้แทนจากภาคเอกชน ซึ่งสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทยร่วมกัน เสนอจำนวนหนึ่งคน และประชาชน ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือเป็นการ ทั่วไปว่าเป็นผู้ชำนาญการ ในภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวนหนึ่งคน ให้เลขาธิการเป็นกรรมการและ เลขานุการ โดยให้เลขาธิการแต่งตั้ง เจ้าหน้าที่ ของสำนักงานเป็น ผู้ช่วยเลขานุการได้ไม่เกินสองคน</p>	

ลำดับ	มาตรา	การวิเคราะห์
5	<p>มาตรา 93 ให้คณะกรรมการนโยบายมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้</p> <p>(1) เสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาต่อคณะรัฐมนตรี</p> <p>(2) พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา 79</p> <p>(3) เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาเพื่อประกอบ การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี</p> <p>(4) เสนอแนะเกี่ยวกับแผนอัตรากำลังด้านการศึกษาที่ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ</p> <p>(5) จัดให้มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและกำหนดมาตรการที่จะให้หน่วยงานของรัฐชี้ชวน ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าว</p> <p>(6) ติดตามดูแลการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้และแผนการศึกษาแห่งชาติ ในกรณีความปรากฏว่ามีการปฏิบัติหรือดำเนินการไม่เป็นไปตามพระราช-</p>	<p>หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ</p> <p>(เปลี่ยนแปลงไปจากคณะกรรมการสภาการศึกษาเดิม ดูตารางตารางเปรียบเทียบภารกิจ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสภาการศึกษา (เดิม) กับคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ (ใหม่))</p>

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

ลำดับ	มาตรา	การวิเคราะห์
	<p>บัญญัตินี้ หรือแผนการศึกษาแห่งชาติ ให้รายงานต่อคณะรัฐมนตรี และเปิดเผยให้ประชาชนทราบ แต่ในกรณี que เห็นว่ามี การไม่ปฏิบัติ ตามมาตรา 20 ให้แจ้งให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องดำเนินการปรับปรุง แก้ไข ให้ถูกต้องภายในเวลาที่ คณะกรรมการนโยบายกำหนดก่อน หากมิได้มีการปรับปรุงแก้ไข ให้ถูกต้อง ให้รายงานต่อ คณะรัฐมนตรีและเปิดเผยให้ ประชาชนทราบ</p> <p>(7) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี ให้มีการปฏิรูปการศึกษาหรือสร้าง นวัตกรรม ในการศึกษาให้สอดคล้อง กับการพัฒนาการของโลกและ ความจำเป็นของประเทศ</p> <p>(8) พิจารณาเสนอแนะให้มี ปรับปรุง หรือยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับ การศึกษา ต่อคณะรัฐมนตรี รวมทั้ง เสนอแนะให้มีการปรับปรุงพระราช บัญญัตินี้และกฎหมายอื่นที่ เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับ ผลสัมฤทธิ์จากการทดลองตาม (7)</p> <p>(9) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือ คณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงาน ตามที่คณะกรรมการนโยบาย มอบหมาย</p>	

ลำดับ	มาตรา	การวิเคราะห์
	<p>(10) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย</p>	
6	<p>มาตรา 94 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และต่อเนื่องของคณะกรรมการนโยบาย คณะกรรมการที่คณะกรรมการนโยบายแต่งตั้ง ตามมาตรา 93 (9) อย่างน้อยต้องมีคณะกรรมการซึ่งทำหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(1) คณะกรรมการทำหน้าที่ศึกษาและวิจัย เพื่อเสนอแนะงานด้านวิชาการเกี่ยวกับระบบการศึกษาระบบการเงินและเศรษฐศาสตร์เพื่อการศึกษา การดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก การผลิตและพัฒนาครูสถานศึกษา ตลอดจนระบบหลักสูตร และการจัดการกระบวนการเรียนรู้ และหน้าที่อื่น ที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด</p> <p>(2) คณะกรรมการทำหน้าที่ยกร่างแผนการศึกษาแห่งชาติและเสนอแนะการปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติตามที่จำเป็นเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการนโยบาย</p>	<p>คณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการนโยบายแห่งชาติ อย่างน้อย 4 คณะ</p> <p>(1) คณะกรรมการทำหน้าที่ศึกษาและวิจัย</p> <p>(2) คณะกรรมการทำหน้าที่ยกร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ</p> <p>(3) คณะกรรมการทำหน้าที่ติดตามดูแลการจัดการศึกษา</p> <p>(4) คณะกรรมการทำหน้าที่ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา</p> <p>(5) คณะกรรมการอื่น ๆ</p>

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

ลำดับ	มาตรา	การวิเคราะห์
	<p>และหน้าที่อื่นที่คณะกรรมการ นโยบายกำหนด</p> <p>(3) คณะกรรมการทำหน้าที่ ติดตามดูแลการจัดการศึกษาให้เป็น ไปตามพระราชบัญญัตินี้และ แผนการศึกษาแห่งชาติ และหน้าที่ อื่นที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด</p> <p>(4) คณะกรรมการทำหน้าที่ ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา เพื่อสนับสนุน ติดตาม และขับเคลื่อน การปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้อง กับแผนการปฏิรูปประเทศในด้าน การศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยแผน และขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูป ประเทศ และแผนการศึกษาแห่งชาติ รวมตลอดทั้งศึกษาแนวทางการปฏิรูป การศึกษาและสร้างนวัตกรรม ในการศึกษาตามมาตรา 93 (7) เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการนโยบาย และหน้าที่อื่นที่คณะกรรมการ นโยบายกำหนด</p> <p>ในกรณีให้เห็นสมควร คณะกรรมการนโยบายจะแต่งตั้ง คณะกรรมการให้ทำหน้าที่แทน คณะกรรมการนโยบายในการให้ ความเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ ตามที่ บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กรณีตามมาตรา 93 (2) ก็ได้</p>	

ลำดับ	มาตรา	การวิเคราะห์
	<p>และเมื่อคณะกรรมการดังกล่าวให้ความเห็นชอบและแจ้งให้คณะกรรมการนโยบายทราบแล้วให้ถือว่าคณะกรรมการนโยบายได้ให้ความเห็นชอบแล้ว เว้นแต่คณะกรรมการนโยบายจะมีมติเป็นอย่างอื่น</p> <p>ให้ประธานกรรมการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง มาจากกรรมการของคณะกรรมการนโยบาย</p>	

การมีส่วนร่วมตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

มาตรา 18
การรวมตัวของประชาชนเป็น "คณะบุคคล" ในรูปแบบต่าง ๆ

- สภာชา สภา คณะ กลุ่ม หรือชื่อเรียกอย่างอื่น

มาตรา 23
คณะกรรมการสถานศึกษา

- กำหนดบทบาทให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง
- คณะกรรมการสถานศึกษา 1 คณะ/1-2 สถานศึกษา

มาตรา 24
การประชุมร่วมกันของประธานคณะกรรมการสถานศึกษา กับคณะบุคคล

- ผู้ว่าราชการจังหวัดประชุมกับอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- เป็นที่ประชุมของคณะกรรมการระดับจังหวัด
- อาจเชิญหน่วยงานรัฐ เอกชนที่เกี่ยวข้องร่วมประชุมได้

มาตรา 88
คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ

- คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นประชาชนหรือบรรพชนผู้ชาวบ้านซึ่งเป็นผู้มีชัย
- คณะกรรมการคณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่าร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ฉบับนี้ได้วางแนวทางและกลไกการมีส่วนร่วมของ “ประชาชน คณะบุคคล และภาคส่วนต่าง ๆ” ไว้ในหมวด 1 มาตรา 18 และให้ความสำคัญกับ “สถานศึกษาของรัฐ” โดยมี “คณะกรรมการสถานศึกษา” เป็นผู้ทำหน้าที่กำกับ เสนอแนะ หรือช่วยเหลือเพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายในหมวด 2 มาตรา 23 ซึ่งน่าจะถือว่าคณะกรรมการสถานศึกษาของรัฐถือเป็นกลไกระดับสถานศึกษาที่เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในการจัดการศึกษาในพื้นที่ สะท้อนให้เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ความสำคัญกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

นอกจากนี้ยังมีกลไกในระดับที่เหนือขึ้นมา ได้แก่ “ผู้ว่าราชการจังหวัด” มีหน้าที่ในการจัดประชุมร่วมกันของ “ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาของรัฐ” ทุกแห่งกับ “คณะบุคคล” ที่รวมตัวกันในรูปแบบต่าง ๆ ในหมวด 2 มาตรา 24 และเมื่อมีการประชุมร่วมกันแล้วให้คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อเสนอแนะ นโยบาย แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาไปใช้ในการจัดทำนโยบายด้านการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติต่อไป ซึ่งในหมวด 7 มาตรา 88 ได้กำหนดโครงสร้างของ “คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ” ซึ่งเป็นกลไกระดับชาติ โดยคณะกรรมการนโยบายมีอำนาจหน้าที่ใหม่เพิ่มเติมจากคณะกรรมการสภาการศึกษาเดิมตามมาตรา 93 และสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการด้านต่าง ๆ อย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ คณะกรรมการศึกษาและวิจัยการศึกษา คณะกรรมการทำหน้าที่ยกร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ คณะกรรมการติดตามดูแลการจัดการศึกษา และคณะกรรมการทำหน้าที่ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ทั้งนี้ คณะกรรมการ

นโยบายการศึกษาแห่งชาติสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการด้านอื่น ๆ ได้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และต่อเนื่องของคณะกรรมการนโยบายตามมาตรา 94

ดังนั้นสรุปได้ว่าร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ได้วางแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคส่วนต่าง ๆ ค่อนข้างชัดเจน หากพิจารณาอย่างพินิจพิเคราะห์แล้วจะพบว่า ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. มีเจตนารมณ์ในการสร้างการมีส่วนร่วมแต่ละระดับ โดยสามารถแบ่งรูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ (1) รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับสถานศึกษา (2) รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับจังหวัด และ (3) รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับชาติ ดังนี้

3.1 รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับสถานศึกษา

รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับสถานศึกษาถือเป็นกลไกที่เล็กที่สุดในพื้นที่ ซึ่งสถานศึกษาถือเป็นหน่วยจัดการเรียนรู้ที่เล็กที่สุดตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ได้กำหนดกลไกการมีส่วนร่วมในระดับสถานศึกษาไว้ในมาตรา 23 คือ คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งองค์ประกอบ วิธีการได้มา คุณสมบัติ หน้าที่และอำนาจ และการดำเนินงานให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ กำหนด โดยต้องคำนึงถึง (1) ความเป็นอิสระของการบริหารจัดการสถานศึกษา ประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความรับผิดชอบ (2) รูปแบบที่หลากหลาย (3) องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วม และ (4) การเปิดโอกาสให้สถานศึกษาหลายสถานศึกษามีคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันได้ประกอบไปด้วย

หากพิจารณาแล้วจะพบว่ากลไกคณะกรรมการสถานศึกษาไม่ได้เป็นสิ่งใหม่แต่ประการใด เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาเคยปรากฏอยู่ในกฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ที่มีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษา คุณสมบัติ และวิธีการได้มาซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษา แต่จากการวิจัยและลงพื้นที่กรณีศึกษาพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาในปัจจุบันยังมีส่วนร่วมน้อย เพื่อให้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษามีมากขึ้นในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. จึงต้องให้คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมในระดับสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง มิใช่เพียงตำแหน่งเท่านั้น

จากการศึกษาพบว่า **องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาควรประกอบด้วยองค์ประกอบอย่างน้อย** ดังนี้ (1) ผู้แทนผู้ปกครอง (2) ผู้แทนครูและบุคลากรทางการ (3) ผู้แทนองค์กรศาสนา (4) ผู้แทนภาควิชาการ/ผู้ทรงคุณวุฒิ (5) ผู้แทนองค์กรชุมชนกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน (6) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (7) ผู้แทนครูภูมิปัญญาไทย/ปราชญ์ชาวบ้าน (8) ผู้แทนศิษย์เก่า (9) ผู้แทนนักเรียน (10) ผู้อำนวยการสถานศึกษา ทั้งนี้ อาจจะสังเกตได้ว่าสถานศึกษามากกว่า 1 แห่งสามารถมีคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันได้ สอดคล้องกับความเห็นของพื้นที่ที่เสนอว่า เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กควรมีโครงสร้างแบบใหม่ โดยอาจมีการรวมกลุ่มของโรงเรียนที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกัน 2-5 สถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา 1 ชุด และมีข้อสังเกตว่าคณะกรรมการสถานศึกษาไม่ควร

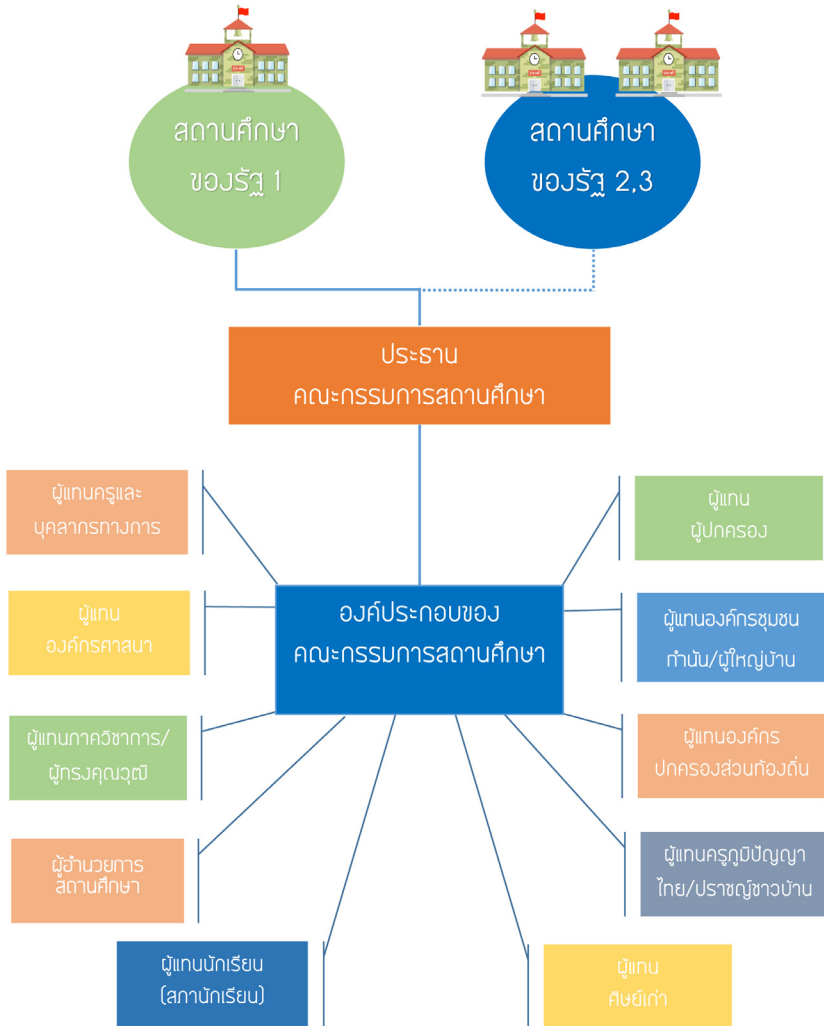
ดำรงตำแหน่งซ้ำซ้อนกันเกินกว่า 2 สถานศึกษา ดังนั้นสรุปได้ว่า รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย

(1) ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบหรือกลไกหลักตามมาตรา 24

(2) คณะกรรมการสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบหรือกลไกหลักตามมาตรา 23

โดยรูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับสถานศึกษาสรุปได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับสถานศึกษา
(มาตรา 23)

3.2 รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับจังหวัด

รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมที่เชื่อมต่อกับระดับชาติ คือ รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับจังหวัดหรือพื้นที่ ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. มีดังนี้

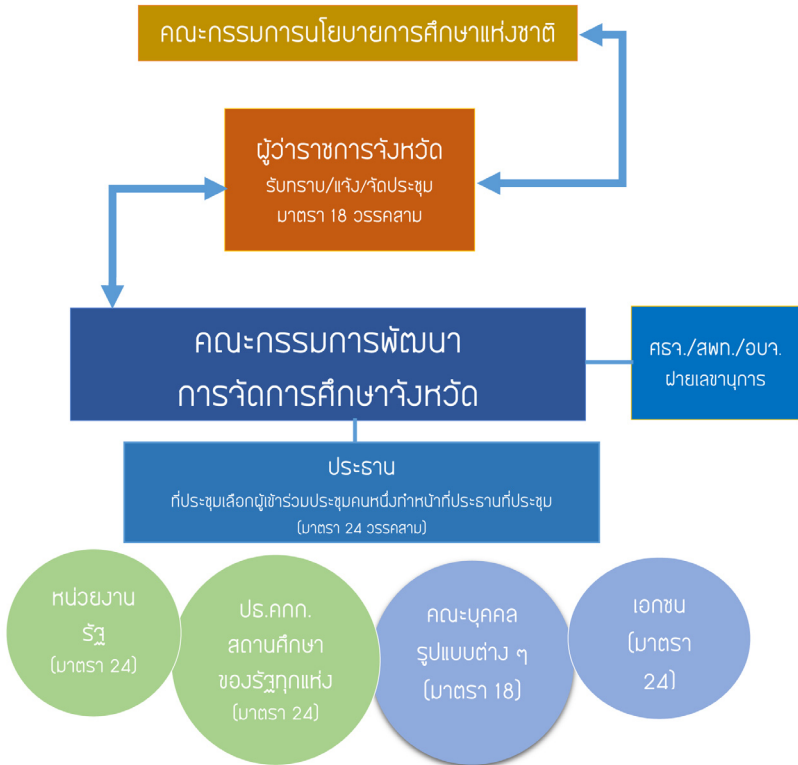
(1) **กลไกคณะบุคคล** ตามมาตรา 18 ได้วางกลไกการมีส่วนร่วมของพื้นที่ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชน/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา หรือต้องการเข้ามามีส่วนร่วม สามารถรวมตัวกันเป็นคณะบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ เช่น กลุ่ม สภา คณะ หรือชื่อเรียกอื่น ๆ ซึ่งอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปในแต่ละจังหวัด เป็นที่น่าสังเกตว่ากลไกของคณะบุคคลที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในจังหวัดนั้น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาในจังหวัด เสนอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและสถานศึกษา นำไปดำเนินการในการจัดการศึกษาและการจัดทำวางแผนการศึกษาแห่งชาติต่อไป

(2) **กลไกคณะกรรมการระดับจังหวัด** ตามมาตรา 24 ได้วางกลไกการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบคณะกรรมการในระดับจังหวัด/พื้นที่ ซึ่งอาจจะมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป หรือมีชื่อเรียกแบบเดียวกันทั้งหมด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการนโยบายกำหนด แต่เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจในเบื้องต้นนี้จึงขอเรียกว่า “คณะกรรมการพัฒนาการจัดการศึกษาจังหวัด” โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้นำหน้าที่อำนวยความสะดวกและจัดให้มีการประชุมร่วมกันของประธานกรรมการสถานศึกษาของรัฐทุกแห่งอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ร่วมกับคณะบุคคลตามมาตรา 18 (ในจังหวัดที่มีการรวมตัวเป็นคณะบุคคล) และอาจเชิญหน่วยงานของรัฐ

เอกชน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุม เพื่อให้ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นด้วยก็ได้ การประชุมหรือเวทีที่จัดขึ้นนี้ถือว่าเป็นเวทีเพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในจังหวัด รวมทั้งเสนอแนะนโยบาย หรือแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับจังหวัดของตน โดยผู้ที่ทำหน้าที่ประธาน คือ ที่ประชุมเลือกผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม เมื่อประชุมเสร็จแล้วให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการนโยบายนำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมร่วมกันไปพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

ดังนั้น สรุปได้ว่า กลไกการมีส่วนร่วมระดับจังหวัด คือ “คณะกรรมการพัฒนาการจัดการศึกษาจังหวัด” มีองค์ประกอบ ดังนี้

- (1) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นองค์ประกอบหรือกลไกหลัก ตามมาตรา 24
- (2) ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาของรัฐ เป็นองค์ประกอบหรือกลไกหลัก ตามมาตรา 23
- (3) คณะบุคคล เป็นองค์ประกอบหรือกลไกหลัก ตามมาตรา 18
- (4) หน่วยงานของรัฐ เป็นองค์ประกอบหรือกลไกร่วม ตามมาตรา 24
- (5) เอกชน เป็นองค์ประกอบหรือกลไกร่วม ตามมาตรา 24
- (6) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นองค์ประกอบหลักที่ควรเพิ่มเติม เนื่องจากไม่ได้กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติฯ แต่เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมเพราะมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการศึกษาในพื้นที่ โดยรูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับจังหวัด/พื้นที่ สรุปได้ดังนี้

รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับจังหวัด
(มาตรา 18 และ 24)

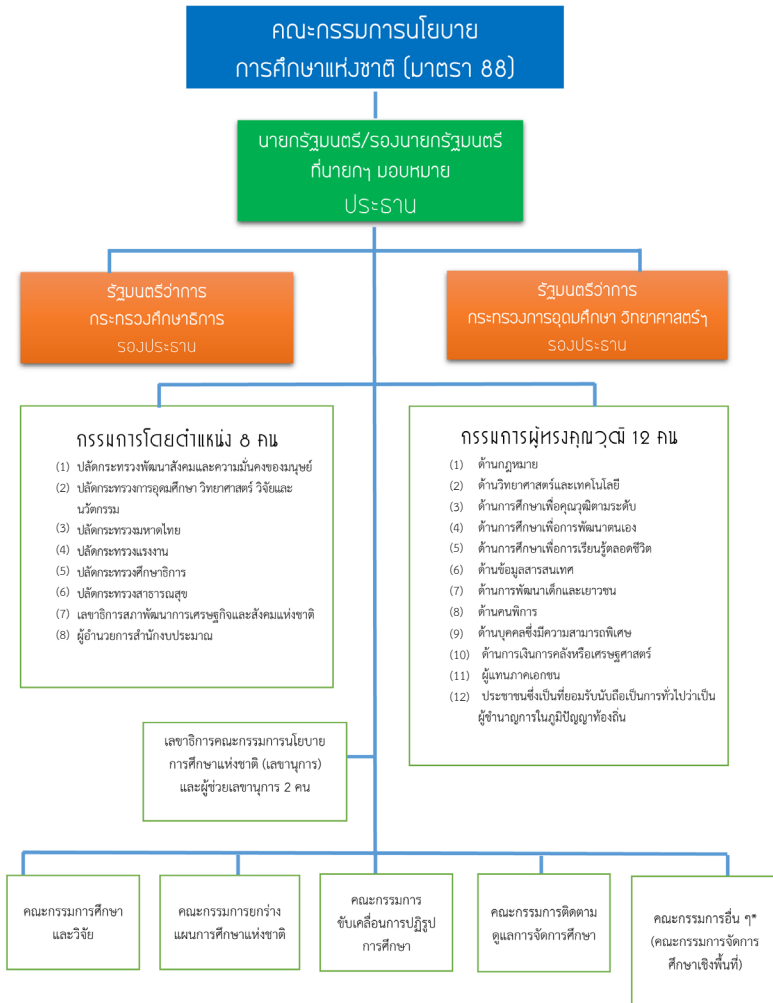
3.3 รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับชาติ

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ได้วางกลไกการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคส่วนต่าง ๆ ไว้อย่างกว้าง ๆ โดยกลไกการมีส่วนร่วมระดับชาติในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ตามมาตรา 88 ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับชาติโดยมีคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติเป็นหน่วยนโยบายในระดับบน ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน และมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเป็นรองประธาน และกรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน 8 คน และ มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากทุกภาคส่วน จำนวน 12 คน โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้เลขาธิการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเป็นผู้ช่วยเลขานุการได้ไม่เกิน 2 คน

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่เชื่อมต่อจากระดับจังหวัด/พื้นที่ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการอื่น ๆ ตามมาตรา 94 ซึ่งเปิดโอกาสและให้อำนาจแก่คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมได้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และต่อเนื่อง ซึ่งคณะกรรมการที่ควรแต่งตั้งเพิ่มเติม คือ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายการศึกษาหรือคณะกรรมการส่งเสริมเครือข่ายการมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วยตัวแทนภาคีเครือข่ายการศึกษา/สมัชชาการศึกษา/จังหวัด ปฏิรูปการศึกษา/คณะกรรมการการศึกษาเชิงพื้นที่/สภาการศึกษาจังหวัด

หรือชื่อเรียกอื่น ๆ ตามบริบทของพื้นที่/จังหวัดเข้ามาเป็นตัวแทนใน
คณะกรรมการด้านดังกล่าว จะทำให้เกิดความเชื่อมโยงกับทั้งในระนาบบน
และระนาบล่างเป็นการทำงานที่เชื่อมประสานและสะท้อนปัญหา จุดเด่น
ความต้องการในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ของพื้นที่ไปยังคณะกรรมการ
นโยบาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบการจัดการศึกษา การเรียนรู้และ
พัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืนตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ
(พ.ศ. 2561 - 2580) โดยรูปแบบและกลไกระดับชาติมีดังนี้

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้นำมีส่วนได้ส่วนเสีย ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

**รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับชาติ
(มาตรา 88 และ 94)**

บทที่ 4

องค์ประกอบและ กระบวนการ

มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตาม
ร่างพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ.

บทที่ 4

องค์ประกอบและกระบวนการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.

ในบทนี้จะเป็นการอธิบาย (1) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในแต่ละองค์ประกอบและหน้าที่ของแต่ละองค์ประกอบในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. (2) กระบวนการมีส่วนร่วม และ (3) ประเด็นการมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 องค์ประกอบการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. พบว่าองค์ประกอบในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาควรประกอบไปด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

- (1) คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ (มาตรา 88)
- (2) ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา (มาตรา 24) และคณะกรรมการสถานศึกษา (มาตรา 23)

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

- (3) ผู้ว่าราชการจังหวัด (มาตรา 24)
- (4) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/
องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (5) คณะบุคคล (มาตรา 18)
- (6) หน่วยงานรัฐ (มาตรา 24)
- (7) เอกชน (มาตรา 24)

1) คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ (มาตรา 88)

คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติเป็นองค์ประกอบหลัก
ในการมีส่วนร่วมระดับชาติ ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. มาตรา 88 กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ
จำนวน 26 คน ประกอบไปด้วย

- (1) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรี
มอบหมาย เป็นประธานกรรมการ
- (2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธาน
กรรมการคนหนึ่ง
- (3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย
และนวัตกรรม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง
- (4) กรรมการโดยตำแหน่ง 8 คน ประกอบด้วย
 - ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
 - ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ
นวัตกรรม
 - ปลัดกระทรวงมหาดไทย
 - ปลัดกระทรวงแรงงาน

- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- ปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

(5) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ด้านต่าง ๆ จำนวน 12 คน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี ไม่เกินสองวาระ ดังนี้

- ด้านกฎหมาย 1 คน
- ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 1 คน
- ด้านการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับ 1 คน
- ด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเอง 1 คน
- ด้านการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต 1 คน
- ด้านข้อมูลสารสนเทศ 1 คน
- ด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน 1 คน
- ด้านคนพิการ 1 คน
- ด้านบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ 1 คน
- ด้านการเงินการคลังหรือเศรษฐศาสตร์ 1 คน
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้แทนจากภาคเอกชน

ซึ่งที่ประชุมร่วมกันของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทยมีมติเสนอ จำนวน 1 คน

- ประชาชนซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือเป็นการทั่วไปว่าเป็นผู้ชำนาญการในภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 1 คน

(6) เลขาธิการคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติเป็น
กรรมการและเลขานุการ โดยให้เลขาธิการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน
เป็นผู้ช่วยเลขานุการได้ไม่เกินสองคน

ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. มาตรา 94
ยังให้อำนาจแก่คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติในการแต่งตั้ง
คณะกรรมการที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ โดยอย่างน้อยต้องมีคณะกรรมการซึ่ง
ทำหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) **คณะกรรมการทำหน้าที่ศึกษาและวิจัย** เพื่อเสนอแนะ
งานด้านวิชาการเกี่ยวกับระบบการศึกษา ระบบการเงินและเศรษฐศาสตร์
เพื่อการศึกษา การดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก การผลิตและพัฒนาครู
สถานศึกษา ตลอดจนระบบหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้
และหน้าที่อื่นที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

(2) **คณะกรรมการทำหน้าที่ยกร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ**
ทำหน้าที่ยกร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ และเสนอแนะการปรับปรุง
แผนการศึกษาแห่งชาติตามที่จำเป็น เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการนโยบาย
และหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

(3) **คณะกรรมการทำหน้าที่ติดตามดูแลการจัดการศึกษา**
ทำหน้าที่ติดตามดูแลการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้และ
แผนการศึกษาแห่งชาติ และหน้าที่อื่นที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

(4) **คณะกรรมการทำหน้าที่ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา**
เพื่อสนับสนุน ติดตาม ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับ
แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอน
การดำเนินการปฏิรูปประเทศ และแผนการศึกษาแห่งชาติ รวมตลอดทั้ง
ศึกษาแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและสร้างนวัตกรรมในการศึกษาตาม

มาตรา 93 (7) เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการนโยบาย และหน้าที่อื่นที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

(5) คณะกรรมการอื่น ๆ ในกรณีให้เห็นสมควร คณะกรรมการนโยบายจะแต่งตั้งคณะกรรมการให้ทำหน้าที่แทนคณะกรรมการนโยบายในการให้ความเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กรณีตามมาตรา 93 (2) ก็ได้ และเมื่อคณะกรรมการดังกล่าวให้ความเห็นชอบและแจ้งให้คณะกรรมการนโยบายทราบแล้ว ให้ถือว่าคณะกรรมการนโยบายได้ให้ความเห็นชอบแล้ว เว้นแต่คณะกรรมการนโยบายจะมีมติเป็นอย่างอื่น

**หน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ
 (มาตรา 93)**

- (1) เสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาต่อคณะรัฐมนตรี
- (2) พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา 79
- (3) เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษา เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี
- (4) เสนอแนะเกี่ยวกับแผนอัตรากำลังด้านการศึกษาที่ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ
- (5) จัดให้มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและกำหนดมาตรการที่จะให้หน่วยงานของรัฐชี้ชวน ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าว
- (6) ติดตามดูแลการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้และแผนการศึกษาแห่งชาติ ในกรณีความปรากฏว่ามีกรณีปฏิบัติหรือดำเนินการไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือแผนการศึกษาแห่งชาติ

ให้รายงานต่อคณะรัฐมนตรีและเปิดเผยให้ประชาชนทราบ แต่ในกรณีที่ไม่เห็นว่ามีกรณีไม่ปฏิบัติตามมาตรา 20 ให้แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ให้ถูกต้องภายในเวลาที่คณะกรรมการนโยบายกำหนดก่อน หากมิได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง ให้รายงานต่อคณะรัฐมนตรีและเปิดเผยให้ประชาชนทราบ

(7) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้มีการปฏิรูปการศึกษาหรือสร้างนวัตกรรม ในการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาการของโลกและความจำเป็นของประเทศ

(8) พิจารณาเสนอแนะให้มี ปรับปรุง หรือยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา ต่อคณะรัฐมนตรี รวมทั้งเสนอแนะให้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์จากการทดลองตาม (7)

(9) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการนโยบายมอบหมาย

(10) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

2) ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา (มาตรา 24) และคณะกรรมการสถานศึกษา (มาตรา 23)

ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบหลักในการมีส่วนร่วมระดับสถานศึกษาและระดับจังหวัด/พื้นที่ตามมาตรา 24 ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบหลักในการมีส่วนร่วมระดับสถานศึกษา ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. มาตรา 23 กำหนดให้สถานศึกษาของรัฐแต่ละแห่งมีคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งองค์ประกอบ วิธีการได้มา คุณสมบัติ หน้าที่และอำนาจ

และการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบ
ที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษา ควรประกอบด้วย

- (1) ผู้แทนผู้ปกครอง
- (2) ผู้แทนครูและบุคลากรทางการ
- (3) ผู้แทนองค์กรศาสนา
- (4) ผู้แทนภาควิชาการ/ผู้ทรงคุณวุฒิ
- (5) ผู้แทนองค์กรชุมชน กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน
- (6) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (7) ผู้แทนครูภูมิปัญญาไทย/ปราชญ์ชาวบ้าน
- (8) ผู้แทนศิษย์เก่า
- (9) ผู้แทนนักเรียน
- (10) ผู้อำนวยการสถานศึกษา

องค์ประกอบข้างต้นพิจารณาจากองค์ประกอบคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎกระทรวง กำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ
หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระ
การดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 เดิม โดยเพิ่มผู้แทนภาควิชาการ/ผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้แทนครูภูมิปัญญาไทย/ปราชญ์ชาวบ้าน และเพิ่มผู้แทนนักเรียน ซึ่งเป็น
ความคิดเห็นจากพื้นที่

นอกจากนี้มาตรา 24 กำหนดว่าสถานศึกษาของรัฐแต่ละแห่ง
ต้องมีประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และกำหนดให้ประธานคณะกรรมการ
สถานศึกษาทุกแห่งประชุมร่วมกัน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการ

หรือดำเนินการให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ร่วมกับคณะบุคคล ตามมาตรา 18

จากการเก็บข้อมูลในพื้นที่เห็นว่าควรประชุมกันมากกว่า 2 ครั้งต่อปี เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการวางแผนการจัดการศึกษาของพื้นที่และเมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาแล้วควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการ/อบรมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา และเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ที่ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาให้ชัดเจนว่ามีอำนาจและหน้าที่ในเรื่องใดบ้าง ความเห็นจากพื้นที่กรณีศึกษาพบว่า ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าอำนาจหน้าที่เรื่องใดเป็นการให้ความเห็น/ข้อเสนอแนะ เรื่องใดเป็นเรื่องให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติ และประการสำคัญ คือ ควรมีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ นอกจากนี้ยังมีประเด็นท้าทายว่าด้วยกลไกการได้มาของคณะกรรมการสถานศึกษาจะมีวิธีการได้มาอย่างไร เพื่อให้ขับเคลื่อนในเชิงบทบาทอย่างแท้จริง ไม่ใช่เป็นเพียงการดำรงตำแหน่งเท่านั้น

หน้าที่ของประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา

(1) ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมร่วมกันของประธานกรรมการสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดขึ้น เพื่อเสนอ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในจังหวัด รวมทั้งเสนอแนะนโยบาย หรือแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับจังหวัดของตน (มาตรา 24)

(2) กำกับ เสนอแนะ หรือช่วยเหลือเพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย (มาตรา 23)

(3) เสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษา (มาตรา 24)

(4) เสนอนโยบาย แนวทางในการพัฒนาการศึกษาที่เหมาะสมกับพื้นที่ของตน (มาตรา 24)

3) ผู้ว่าราชการจังหวัด (มาตรา 24)

ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นองค์ประกอบหลักในการมีส่วนร่วมระดับจังหวัด/พื้นที่ ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. มาตรา 24 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดว่าให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมร่วมกันของประธานกรรมการสถานศึกษาตามมาตรา 23 ทุกแห่งอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในจังหวัด รวมทั้งเสนอแนะนโยบายหรือแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับจังหวัดของตน โดยอาจเชิญหน่วยงานของรัฐ เอกชน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นได้ ดังนั้นจะเห็นว่าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่ได้ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาจังหวัดเช่นเดิม แต่ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการอำนวยความสะดวก ประสานความร่วมมือหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด เพื่อให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาจังหวัดที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะบุคคล

หน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด

(1) จัดให้มีการประชุมร่วมกันของประธานกรรมการสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อรับฟัง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในจังหวัด รวมทั้งเสนอแนะนโยบายหรือแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับจังหวัดของตน (มาตรา 24)

(2) เชิญคณะบุคคลมาเข้าร่วมประชุม และอาจเชิญหน่วยงานของรัฐ เอกชน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นด้วยก็ได้

(3) รับทราบ/รับแจ้งการรวมตัวกันของคณะบุคคลตามมาตรา 18 และแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทราบ (ในที่นี้คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด และคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ)

(4) อำนวยความสะดวก และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด เพื่อให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา

(5) ประสานกับหน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานอื่น ๆ ภายในจังหวัดเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะบุคคล การดำเนินการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดการศึกษาในพื้นที่

4) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/องค์การบริหารส่วนจังหวัด

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์ประกอบหลักที่ควรเพิ่มเติม เนื่องจากในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติไม่ได้กำหนดองค์ประกอบนี้ไว้ จะเห็นว่าในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ไม่ได้กำหนดองค์ประกอบซึ่งเป็นหน่วยงานที่จะทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในการประชุมร่วมกันตามมาตรา 24 และไม่ได้กำหนดให้หน่วยงานใดเป็นหน่วยงานจัดแจ้งหรือรับรองการรวมตัวกันของคณะบุคคลตามมาตรา 18 รวมทั้งไม่มีการกล่าวถึงหน่วยกำกับ ติดตามการพัฒนาการจัดการศึกษา

หากพิจารณาจากกฎหมาย ระเบียบ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ แล้ว (คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 10/2559 เรื่อง การขับเคลื่อน การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค) จะเห็นว่ามี การตั้ง หน่วยงาน คือ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งมีภารกิจ อำนาจหน้าที่ สอดคล้องกับภารกิจดังกล่าวและเป็นหน่วยงานการศึกษาในพื้นที่ จึงเห็นว่า ศึกษาธิการจังหวัดน่าจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการทำหน้าที่ซึ่งสอดคล้อง กับภารกิจหน้าที่เดิมตามที่กฎหมายบัญญัติ นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาที่มีที่ตั้งในพื้นที่ก็มีส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาของพื้นที่ และมีข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดด้วย รวมทั้ง องค์การบริหารส่วนจังหวัดก็เป็นหน่วยงานที่ดูแลการจัดการศึกษาในสังกัด กระทรวงมหาดไทย และมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วม ในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จอย่างเห็นได้ชัด ทั้ง 3 กลไกนี้จึงควรเป็น องค์ประกอบที่ควรเพิ่มเติมในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของพื้นที่ ในระดับจังหวัด โดยทั้ง 3 หน่วยงานนี้อาจจะทำหน้าที่ร่วมกันในการเป็น ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับจังหวัด และทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัด ประสานงาน และอำนวยความสะดวก ต่าง ๆ ด้วย สอดคล้องกับความเห็นของพื้นที่ที่กรณีศึกษาที่พบว่า ทั้ง 3 หน่วยงานมีข้อมูลพื้นฐานด้านการศึกษา และเป็นฝ่ายเลขานุการ ที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษาอยู่แล้ว

หน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ตามคำสั่งหัวหน้า คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 19/2560 เรื่อง การปฏิรูปการศึกษา ในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ

(1) รับผิดชอบงานธุรการของ กศจ. อศจ. คณะอนุกรรมการ บริหารราชการเชิงยุทธศาสตร์คณะอนุกรรมการเกี่ยวกับการพัฒนา

การศึกษา คณะอนุกรรมการและคณะทำงาน รวมทั้งปฏิบัติงานราชการ
ที่เป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ของ กศจ. และตามที่ กศจ. มอบหมาย

(2) จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการ

(3) ส่งการ กำกับ ดูแล เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการ
ปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดกระทรวง
ศึกษาธิการให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

(4) จัดระบบ ส่งเสริม และประสานงานเครือข่ายข้อมูล
สารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา

(5) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส
และผู้มีความสามารถพิเศษ

(6) ดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษา

(7) ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเกี่ยวกับงานด้าน
วิชาการ การนิเทศ และแนะแนวการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท
รวมทั้งติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษา

(8) ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบด้านการบริหาร การเงิน
และการบัญชีของส่วนราชการหรือหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัด
กระทรวงศึกษาธิการ

(9) ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม
และการกีฬาเพื่อการศึกษา

(10) ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
เอกชน

(11) ปฏิบัติภารกิจตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการหรือ
ตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับราชการประจำทั่วไป
ของกระทรวงศึกษาธิการ และประสานงานต่าง ๆ ในจังหวัด

หน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามประกาศกระทรวง
ศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พ.ศ. 2560

(1) จัดทำ นโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของ
เขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผน
การศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น

(2) วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของ
สถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรร
งบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับตรวจสอบ
ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

(3) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับ
สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(4) กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
และในเขตพื้นที่การศึกษา

(5) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ
ด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(6) ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากร
บุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่
การศึกษา

(7) จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผล
สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(8) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษา
เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กร
วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
รูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

(9) ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและ
พัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(10) ประสาน ส่งเสริม การดำเนินการของคณะกรรมการ
คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

(11) ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไประดับองค์กรหรือหน่วยงาน
ต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(12) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของ
หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

หน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติ
องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย

(2) จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสาน
การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(3) สนับสนุนสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการ
พัฒนาท้องถิ่น

(4) ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของ
สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น

(5) แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบล
และราชการส่วนท้องถิ่นอื่น

(6) อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบ
บริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 เฉพาะภายในเขตสภาตำบล

(7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และ
วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

(8) จัดทำกิจการใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(9) จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

5) คณะบุคคล (มาตรา 18)

คณะบุคคลเป็นองค์ประกอบหลักในการมีส่วนร่วมระดับจังหวัดตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชน ซึ่งมีภูมิปัญญาหรือประกอบอาชีพหรือธุรกิจในจังหวัดใดอาจรวมตัวกันเป็นคณะบุคคล เพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ เสนอแนะ อุดหนุน หรือให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในจังหวัดนั้นหรือจังหวัดใกล้เคียงได้ โดยอาจจัดตั้งในรูปแบบสมัชชา สภา กลุ่ม หรือหมู่คณะที่เรียกชื่ออย่างอื่นได้

องค์ประกอบของคณะบุคคล ควรประกอบไปด้วย “บุคคลจากทุกภาคส่วน” ในพื้นที่/จังหวัดที่มีความพร้อมในการรวมตัวกันของคณะบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ องค์ประกอบของคณะบุคคลในแต่ละพื้นที่อาจมีความแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับบริบท และความพร้อมของพื้นที่ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งอาจประกอบไปด้วย

- (1) ผู้แทนภาครัฐ
- (2) ผู้แทนภาคเอกชน
- (3) ผู้แทนภาควิชาการ
- (4) ผู้แทนภาคศาสนา

- (5) ผู้แทนภาควิชาชีพ/ประชาสังคม
- (6) ผู้แทนภาคสื่อมวลชน
- (7) ผู้แทนภาคประชาชน
- (8) อื่น ๆ ตามความเหมาะสมของพื้นที่

ทั้งนี้ การดำเนินการรวมกลุ่มและจัดตั้งคณะบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ ควรเริ่มต้นรวมตัว/จัดตั้งตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อเป็นการได้มาซึ่งตัวแทนของภาคประชาชนทุกระดับสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่นำแนวคิดเชิงระบบกลไกการมีส่วนร่วมที่ประสบความสำเร็จกรณีศึกษาจากต่างประเทศและในประเทศมาออกแบบกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายได้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับตำบลระดับอำเภอ และระดับจังหวัด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562: 120 - 132) ทั้งนี้ แต่ละพื้นที่อาจจะประกอบด้วยบุคคลที่แตกต่างกัน ได้จึงเพิ่มองค์ประกอบ (8) อื่น ๆ ตามความเหมาะสมของพื้นที่

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาในพื้นที่กรณีศึกษาและความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อสังเกตว่าการจัดตั้งคณะบุคคลในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ไม่ได้กำหนดจำนวนของคณะบุคคลไว้อย่างชัดเจน จึงมีข้อสังเกตว่าหากจะจัดตั้งหลายคณะได้หรือไม่ และหากมีหลายคณะในการจัดประชุมตามมาตรา 24 จะต้องเชิญคณะบุคคลกลุ่มใด และรับฟังข้อเสนอแนะของคณะใด และในอนาคตควรจัดทำระเบียบข้อบังคับในการจัดตั้งคณะบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ โดยเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติในอนาคต

หน้าที่ของคณะบุคคล ตามมาตรา 18

(1) ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือสถานศึกษาในการจัดการศึกษา

(2) เสนอแนะ อุดหนุนหรือให้ความช่วยเหลือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในจังหวัด

(3) ส่งเสริม เสนอแนะ ให้ความช่วยเหลือหรือให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจังหวัดใกล้เคียง

(4) แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบเมื่อมีการรวมตัวกันเป็นคณะบุคคล

(5) เสนอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาและการจัดทำวางแผนการศึกษาแห่งชาติ

6) หน่วยงานรัฐ (มาตรา 24)

หน่วยงานรัฐเป็นองค์ประกอบร่วมในการมีส่วนร่วมระดับจังหวัด/พื้นที่ ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. กล่าวถึงหน่วยงานรัฐในมาตรา 24 ว่าเป็นองค์ประกอบที่อาจเชิญมาประชุมร่วมกับประธานคณะกรรมการสถานศึกษาทุกแห่งก็ได้ โดยควรประกอบไปด้วยบุคคลที่เป็นผู้แทนของหน่วยงานรัฐในพื้นที่/จังหวัดซึ่งครอบคลุมและเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดังนี้

(1) นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด/ตำบล

(2) นายกเทศมนตรีเทศบาล/นคร/เมือง

(3) พัฒนาสังคมจังหวัด

(4) ผู้อำนวยการพระพุทธศาสนาจังหวัด

(5) สาธารณสุขจังหวัด

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

- (6) วัฒนธรรมจังหวัด
- (7) พัฒนาการจังหวัด
- (8) ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด
- (9) ท้องถิ่นจังหวัด
- (10) ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา/มัธยมศึกษา
- (11) ผู้อำนวยการ กศน. จังหวัด
- (12) ประธานกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด
- (13) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษา (ก.ค.ศ.)
- (14) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)
- (15) ผู้แทนศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด
- (16) ยุติธรรมจังหวัด
- (17) อื่น ๆ ตามความเหมาะสมของพื้นที่

หน้าที่ของหน่วยงานรัฐ

- (1) ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้ข้อมูลต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
- (2) เสนอแนะ ให้ความช่วยเหลือหรือให้ความร่วมมือในการจัด
การศึกษาของสถานศึกษาจังหวัดในจังหวัดและพื้นที่ใกล้เคียง
- (3) เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการพัฒนาการจัดการศึกษา
จังหวัดตามวาระและโอกาส

7) เอกชน (มาตรา 24)

เอกชนเป็นองค์ประกอบร่วมในการมีส่วนร่วมระดับจังหวัด/พื้นที่ ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. กล่าวถึงเอกชนไว้ในหลายมาตราในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในพื้นที่ ปรากฏในมาตรา 24 ว่าเป็นองค์ประกอบที่อาจเชิญมาประชุมร่วมกันกับประธานคณะกรรมการสถานศึกษาทุกแห่งก็ได้ โดยเอกชนควรประกอบไปด้วยบุคคลหรือผู้แทนสถานประกอบในพื้นที่/จังหวัด ดังนี้

- (1) ผู้แทนสถานประกอบการ
- (2) ผู้แทนสภาหอการค้าจังหวัด
- (3) ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมจังหวัด
- (4) ผู้แทนสภาท่องเที่ยวจังหวัด
- (5) ผู้แทนสภาวัฒนธรรมจังหวัด
- (6) ผู้แทนสถานศึกษาเอกชน
- (7) อื่น ๆ ตามความเหมาะสมของพื้นที่

หน้าที่ของเอกชน

- (1) ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
- (2) ส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา
- (3) เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการพัฒนาการจัดการศึกษาจังหวัดตามวาระและโอกาส

4.2 กระบวนการมีส่วนร่วม

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ได้มีแนวคิดในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา โดยมีแนวคิดที่แสดงถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนี้

1) การรวมกลุ่มของประชาชนในจังหวัด/พื้นที่เป็นคณะบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ (มาตรา 18)

ตามมาตรา 18 ของร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ให้สิทธิในการรวมตัวกันของประชาชนในจังหวัดสามารถจัดตั้งเป็นคณะบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สมัชชา สภา กลุ่ม หนุ่คณะที่เรียกชื่ออย่างอื่น โดยดำเนินการ ดังนี้

(1) ประชาชนในพื้นที่/จังหวัดรวมตัวกันเป็นคณะบุคคล โดยประกอบด้วยภาคส่วนต่าง ๆ ในรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ สมัชชา สภา กลุ่ม หนุ่คณะที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(2) แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

(3) ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทราบ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อไป

(4) เข้าร่วมประชุมร่วมกันที่จัดโดยผู้ว่าราชการจังหวัด และเสนอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและสถานศึกษา นำไปดำเนินการจัดการศึกษาและการจัดทำร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ

2) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา (มาตรา 23)

ตามมาตรา 23 และ 24 ของร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. กำหนดให้สถานศึกษามีคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับ เสนอแนะ หรือช่วยเหลือเพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา 8 และหน้าที่อื่น โดยองค์ประกอบวิธีการได้มา คุณสมบัติ หน้าที่และอำนาจ และการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระของการบริหารจัดการ รูปแบบหลากหลาย คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือองค์กรชุมชนในพื้นที่ เปิดโอกาสให้สถานศึกษาหลายสถานศึกษาสามารถมีคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันได้ ซึ่งสามารถดำเนินการ ดังนี้

(1) คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ กำหนดองค์ประกอบวิธีการได้มา คุณสมบัติ หน้าที่และอำนาจ และการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษา

(2) สถานศึกษาคัดเลือก/แต่งตั้ง/สรรหาคณะกรรมการสถานศึกษาตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติกำหนด

(3) แจ้งผู้ว่าราชการจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ฯลฯ)

(4) คัดเลือกประธานคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่ในการเข้าร่วมประชุมร่วมกันที่จัดโดยผู้ว่าราชการจังหวัด และเสนอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ นโยบายต่าง ๆ

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตจากพื้นที่กรณีศึกษาว่า การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษา นอกจากจะมีส่วนร่วมในระดับสถานศึกษาแล้ว ควรมีส่วนร่วมในระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาแต่ละแห่งเป็นผู้รับผิดชอบจัดประชุม อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3) การประชุมร่วมกันของคณะกรรมการพัฒนาการศึกษา จังหวัด² (มาตรา 24)

ตามมาตรา 24 ของร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. กำหนดให้ในแต่ละจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมร่วมกัน ของประธานกรรมการสถานศึกษาตามมาตรา 23 ทุกแห่งอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อรับฟัง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในจังหวัด รวมทั้งเสนอแนะนโยบาย หรือ แนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับจังหวัดของตน โดยอาจเชิญหน่วยงานของรัฐ เอกชน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาร่วม ประชุมเพื่อให้ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นได้ และหากจังหวัดได้มีการตั้ง คณะบุคคลตามมาตรา 18 ให้เชิญคณะบุคคลดังกล่าวมาร่วมประชุมด้วย

² คณะกรรมการที่ประชุมร่วมกันในแต่ละจังหวัดนี้ ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. ไม่ได้กำหนดชื่อเรียก อาจใช้ชื่ออย่างอื่นได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบท พื้นที่หรือขึ้นอยู่กับคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติกำหนด

อย่างไรก็ตาม จากความเห็นภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่กรณีศึกษา เห็นว่า การประชุมร่วมกันดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง ควรจัดมากกว่า 2 ครั้ง/ปี โดยดำเนินการ ดังนี้

(1) ผู้ว่าราชการจังหวัดและศึกษาธิการจังหวัดเตรียมการประชุมและเชิญประธานคณะกรรมการสถานศึกษาทุกแห่ง และผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุม

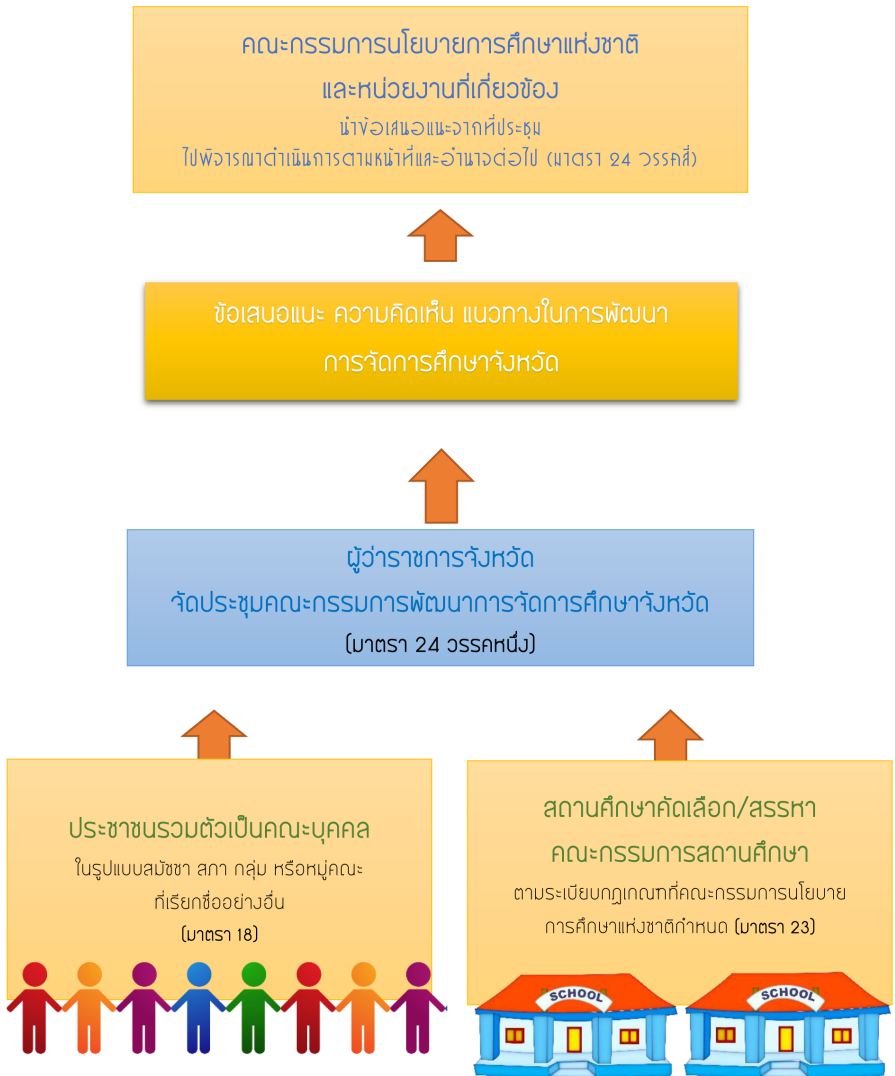
(2) จัดประชุมร่วมกันของประธานกรรมการสถานศึกษา คณะบุคคล และ/หรือหน่วยงานรัฐ หรือเอกชน อาจเรียกว่าคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาจังหวัด (เดิมสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมีคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาจังหวัด) หรือคณะกรรมการที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(3) ที่ประชุมเลือกผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม ตามมาตรา 24 วรรคสาม

(4) ที่ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในจังหวัด รวมทั้งเสนอแนะนโยบาย หรือแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับจังหวัดของตน

(5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการนโยบายนำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมร่วมกันตามวรรคหนึ่งไปพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

กระบวนการมีส่วนร่วมตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

4.3 ประเด็นการมีส่วนร่วม

ในการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ตามองค์ประกอบที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือภาคส่วนต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการเตรียมข้อมูล ประเด็น เนื้อหาสาระต่าง ๆ ในการเข้าประชุมร่วมกันตามทีผู้ว่าราชการจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายจัดขึ้น เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยน เสนอแนะความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการศึกษาของพื้นที่/จังหวัด โดยอาจมีการเตรียมข้อมูลเนื้อหา หรือประเด็น เพื่อเข้าร่วมประชุม ดังต่อไปนี้

(1) **ข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานของจังหวัด** หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาจมีการจัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดในด้านต่าง ๆ เช่น ข้อมูลทั่วไป ประวัติความเป็นมา สภาพพื้นที่อย่างละเอียด ทั้งด้านการศึกษา สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ทัศนคติ ค่านิยม ฯลฯ

(2) **ข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจังหวัด** หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจมีการจัดเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของพื้นที่/จังหวัด เช่น ข้อมูลโรงเรียน/สถานศึกษา ข้อมูลอัตรากำลัง/บุคลากรทางการศึกษา ข้อมูลโครงสร้างการบริหารจัดการ ข้อมูลสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ฯลฯ

(3) **ประเด็นความต้องการทางการศึกษาของจังหวัด** หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจมีการจัดเตรียมประเด็นความต้องการทางการศึกษาของพื้นที่จังหวัด ซึ่งประเด็นอาจจะเป็น (1) ประเด็นความต้องการทางการศึกษาที่เป็นจุดเด่นและต้องการพัฒนา (2) ประเด็นที่เป็นปัญหาทางการศึกษาของพื้นที่ซึ่งต้องได้รับการแก้ไขหรือพัฒนาอย่างเร่งด่วน (3) ประเด็นความต้องการอื่น ๆ

(4) ข้อเสนอ นโยบาย หรือแนวทางการพัฒนาการศึกษาจังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจมีการจัดเตรียมข้อเสนอแนะ นโยบาย ความคิดเห็นในการพัฒนาการจัดการศึกษาของจังหวัด/พื้นที่ เพื่อเป็นข้อมูลในการนำเสนอต่อหน่วยงานรัฐและคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติในการจัดทำนโยบายด้านการศึกษา งบประมาณ อัตราค่าจ้าง และการจัดทำแผนการศึกษาของชาติต่อไป

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าในการประชุมอาจพบว่าข้อมูล/ประเด็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลในการสร้างการมีส่วนร่วมในระดับสถานศึกษากับระดับจังหวัด จะมีข้อมูลความแตกต่างกัน ดังนี้

1. ข้อมูลในระดับสถานศึกษา จะเป็นข้อมูลด้าน (1) โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาของผู้เรียน หรือ (2) ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา หรือ (3) ประสิทธิผลของการเรียน และอื่น ๆ

2. ข้อมูลในระดับจังหวัด จะเป็นข้อมูลด้าน (1) ภาพรวมการจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ เพื่อการวางแผน (2) การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษารองของจังหวัด (3) ข้อมูลนักเรียน/สถานศึกษา/ครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้อมูลการศึกษา และข้อมูลการศึกษาต่อ (4) ข้อมูลอื่น ๆ ตามบริบทของพื้นที่

บทที่ 5

สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา

**สำนักงานคณะกรรมการนโยบาย
การศึกษาแห่งชาติ**

บทที่ 5

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กับ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ

5.1 การศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (เดิม) กับสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ (ใหม่)

ด้วยเหตุที่ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากคณะกรรมการสภาการศึกษา (เดิม) เป็น “คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ” (ใหม่) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (เดิม) เป็น “สำนักงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ” (ใหม่) โดยมีภารกิจ หน้าที่ที่เปลี่ยนแปลงไป และมีภารกิจใหม่เพิ่มขึ้นในการรองรับภารกิจใหม่ดังกล่าวนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้วิเคราะห์เปรียบเทียบภารกิจ อำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมองค์กรทั้งด้านบุคลากร โครงสร้าง การบริหารจัดการ การบริหารจัดการองค์ความรู้ ฯลฯ และเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนเป็นประโยชน์ในการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน และวิสัยทัศน์ของสำนักงานฯ ในอนาคต ดังตารางต่อไปนี้

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

<p>โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (เดิม)</p>	<p>โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ของ สำนักงานคณะกรรมการ นโยบายการศึกษาแห่งชาติ (ใหม่)</p>
<p>ตามความในมาตรา 8 และ มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้ ข้อ 1 ให้สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอ นโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา ของชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬากับการศึกษา ทุกระดับ การเสนอนโยบายและ แผนสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา และการประเมินผลการจัดการศึกษา โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้</p> <p>(1) จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและ กีฬากับการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งจัดทำ ข้อเสนอแนะนโยบายและแผนในการสนับสนุน ทรัพยากรด้านการศึกษาของชาติ</p> <p>(2) ประสานการจัดทำข้อเสนอ นโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา ของชาติ</p>	<p>ตามความในมาตรา 96 แห่ง ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ให้มีสำนักงานคณะกรรมการ นโยบายการศึกษาแห่งชาติเป็น ส่วนราชการในส่วนกลางของกระทรวง ศึกษาธิการ มีฐานะเป็นนิติบุคคลและ เป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ บริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน มีหน้าที่รับผิดชอบ งานธุรการ และดำเนินการเพื่อให้ คณะกรรมการนโยบายบรรลุภารกิจ และหน้าที่ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราช บัญญัตินี้ รวมตลอดทั้งอำนวยความสะดวก ประสานงาน ให้ความร่วมมือ ส่งเสริม และสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการนโยบาย และ ให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ด้วย</p> <p>(1) ดำเนินการหรือจัดให้มี การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย รวบรวม และ จัดทำข้อมูล เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติ หน้าที่ของคณะกรรมการนโยบาย คณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ ที่คณะกรรมการ นโยบายแต่งตั้ง</p>

<p>โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (เดิม)</p>	<p>โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ของ สำนักงานคณะกรรมการ นโยบายการศึกษาแห่งชาติ (ใหม่)</p>
<p>(3) วิจัยและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้และ ภูมิปัญญาของชาติ ตลอดจนการรวบรวม และพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศเพื่อการพัฒนา นโยบายและ แผนการศึกษาของชาติ</p> <p>(4) ดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน ผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษา แห่งชาติ</p> <p>(5) ดำเนินการเกี่ยวกับการให้ ความเห็นหรือคำแนะนำในเรื่องกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการศึกษา</p> <p>(6) ปฏิบัติงานอื่นใดที่กฎหมาย กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และความ รับผิดชอบของสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา หรือตามที่รัฐมนตรีหรือ คณะรัฐมนตรีมอบหมาย</p>	<p>(2) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ การศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ และ กระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถานศึกษา และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเก็บไว้ เพื่อ นำไปวิเคราะห์วิจัยหรือใช้ประโยชน์ ในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยจะใช้วิธีการ เชื่อมโยงกับระบบของหน่วยงาน ดังกล่าวก็ได้</p> <p>(3) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับ ผลสัมฤทธิ์และอุปสรรคของการศึกษา ของประเทศ รายงานดังกล่าวเมื่อได้รับ ความเห็นชอบจากคณะกรรมการ นโยบายแล้ว ให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรี และเปิดเผยให้ประชาชนทราบ</p> <p>(4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติ ไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่ คณะกรรมการนโยบายมอบหมาย</p>

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

<p>โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (เดิม)</p>	<p>โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ของ สำนักงานคณะกรรมการ นโยบายการศึกษาแห่งชาติ (ใหม่)</p>
<p>ข้อ 2 ให้แบ่งส่วนราชการสำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) สำนักอำนวยการ (2) สำนักนโยบายและ แผนการศึกษา (3) สำนักประเมินผลการจัด การศึกษา (4) สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา (5) สำนักมาตรฐานการศึกษาและ พัฒนาการเรียนรู้ (6) สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา 	<p>เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ สำนักงานจะจัดให้มีผู้มีความรู้และ ความเชี่ยวชาญในการวิจัยมาทำหน้าที่ เต็มเวลา หรือจะจัดให้มีคณะผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินการ เรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นการเฉพาะ ตามความจำเป็นเป็นครั้งคราว ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และ ค่าตอบแทนที่คณะกรรมการนโยบาย กำหนดก็ได้</p> <p>ให้สำนักงานมีเลขาธิการ คณะกรรมการนโยบายการศึกษา แห่งชาติเป็นหัวหน้า ส่วนราชการ รับผิดชอบในการปฏิบัติตามหน้าที่และ อำนาจของสำนักงาน รับผิดชอบขึ้นตรง ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและ เจ้าหน้าที่ในสำนักงาน</p>

จากตารางเปรียบเทียบภารกิจ อำนาจหน้าที่ของ สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา (เดิม) กับ สำนักงานคณะกรรมการนโยบาย
การศึกษาแห่งชาติ (ใหม่) พบว่า มีภารกิจ อำนาจหน้าที่ไม่ต่างกันมากนัก
อาทิ การจัดให้มีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย รวบรวม และจัดทำข้อมูลเพื่อ
สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ฯ การรวบรวมและจัดทำ
ข้อมูลด้านการศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ถ่ายทอด และเผยแพร่
องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษา การจัดทำรายงาน
ประจำปีเกี่ยวกับผลงานและอุปสรรคในการดำเนินงานของคณะกรรมการ
นโยบายฯและสำนักงาน ฯลฯ แต่มีภารกิจและโครงสร้างใหม่ที่ต้องรองรับ
ภารกิจตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ
เช่น ภารกิจด้านการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษา ภารกิจด้านแผน
อัตรากำลังด้านการศึกษา ภารกิจด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการนโยบาย
การศึกษาแห่งชาติ (ใหม่) ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. ยังไม่มีการกำหนดแบ่งส่วนราชการภายใน เนื่องจากต้องรอการ
ประกาศใช้เป็นพระราชบัญญัติ จึงจะมีการจัดทำโครงสร้างการแบ่งส่วน
ราชการภายในที่ชัดเจนและออกกฎกระทรวงในลำดับต่อไป

5.2 การศึกษาเปรียบเทียบภารกิจ อำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการสภาการศึกษา (เดิม) กับ คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ (ใหม่)

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ได้มีการกำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ (เดิม คือ คณะกรรมการสภาการศึกษา - กกศ.) มีหน้าที่และอำนาจที่เพิ่มเติมในบทบาทของผู้กำหนดนโยบายการศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ อาทิ การให้ความเห็นชอบแผนการศึกษาแห่งชาติ การจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษา แผนอัตรากำลังต่าง ๆ การให้ความเห็นต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ตลอดจนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา โดยสามารถตั้งคณะกรรมการด้านต่าง ๆ ไปดำเนินการตามที่เหมาะสม โดยมีสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเดิม) เป็นหน่วยงานสนับสนุน ดังตารางต่อไปนี้

ภารกิจ อำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการสภาการศึกษา (เดิม)	ภารกิจ อำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการนโยบายการศึกษา แห่งชาติ (ใหม่)
<p>ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 สภาการศึกษา มีหน้าที่</p> <p>(1) พิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬากับการศึกษาทุกระดับ</p> <p>(2) พิจารณาเสนอนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาให้ดำเนินการเป็นไปตามแผนตาม (1)</p> <p>(3) พิจารณาเสนอนโยบายและแผนในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา</p> <p>(4) ดำเนินการประเมินผลการจัดการศึกษาตาม (1)</p> <p>(5) ให้ความเห็นหรือคำแนะนำในเรื่องกฎหมายและกฎกระทรวงที่เกี่ยวกับการศึกษา</p>	<p>ตามมาตรา 93 ให้คณะกรรมการนโยบายมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้</p> <p>(1) เสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาต่อคณะรัฐมนตรี</p> <p>(2) พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา 79</p> <p>(3) เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาเพื่อประกอบ การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี (ภารกิจใหม่)</p> <p>(4) เสนอแนะเกี่ยวกับแผนอัตรากำลังด้านการศึกษาที่ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (ภารกิจใหม่)</p> <p>(5) จัดให้มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและกำหนดมาตรการที่จะให้หน่วยงานของรัฐชี้ชวน ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าว (ภารกิจใหม่)</p>

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

ภารกิจ อำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการสภาการศึกษา (เดิม)	ภารกิจ อำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการนโยบายการศึกษา แห่งชาติ (ใหม่)
	<p>(6) ติดตามดูแลการจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้และ แผนการศึกษาแห่งชาติ ในกรณี ความปรากฏว่ามีการปฏิบัติหรือดำเนินการ ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือ แผนการศึกษาแห่งชาติ ให้รายงานต่อ คณะรัฐมนตรีและเปิดเผยให้ประชาชน ทราบ แต่ในกรณีที่เห็นว่าการไม่ปฏิบัติ ตามมาตรา 20 ให้แจ้งให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ให้ถูกต้องภายในเวลาที่คณะกรรมการ นโยบายกำหนดก่อน หากมิได้มี การปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง ให้รายงาน ต่อคณะรัฐมนตรีและเปิดเผยให้ ประชาชนทราบ</p> <p>(7) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี ให้มีการปฏิรูปการศึกษาหรือสร้าง นวัตกรรม ในการศึกษาให้สอดคล้องกับ การพัฒนาการของโลกและความจำเป็น ของประเทศ</p>

ภารกิจ อำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการสภาการศึกษา (เดิม)	ภารกิจ อำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการนโยบายการศึกษา แห่งชาติ (ใหม่)
	<p>(8) พิจารณาเสนอแนะให้มีปรับปรุง หรือยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา ต่อคณะรัฐมนตรี รวมทั้งเสนอแนะให้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์จากการทดลองตาม (7)</p> <p>(9) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการนโยบายมอบหมาย</p> <p>(10) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติหรือกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย</p>

จากตารางเปรียบเทียบภารกิจ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
สภาการศึกษา (เดิม) กับคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ (ใหม่)
จะพบว่า มีภารกิจ บทบาทหน้าที่เปลี่ยนแปลงไปและเพิ่มเติมขึ้นจากเดิม
โดยยังคงมีภารกิจหลักเกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาต่อ
คณะรัฐมนตรี ติดตามดูแลการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ พิจารณาเสนอแนะให้มีการ
การปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาต่อคณะรัฐมนตรี
ให้ความเห็นหรือข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างกฎหมายที่มีผลกระทบต่อการศึกษา
เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และ
วุฒิสภา โดยมีภารกิจใหม่สำคัญ ๆ อาทิ ทำหน้าที่เสนอแนะเกี่ยวกับการ
จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา เสนอแนะเกี่ยวกับแผนอัตรากำลังด้าน
การศึกษาที่ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามแผนการศึกษา
แห่งชาติ จัดให้มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง
และกำหนดมาตรการที่จะให้หน่วยงานของรัฐชี้ชวน ส่งเสริมและสนับสนุน
ให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าว

บทที่ 6

**บทสรุปและ
ข้อเสนอแนะสู่การปฏิบัติ**

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะสู่การปฏิบัติ

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ... เป็นการศึกษาวិเคราะห์ และรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคส่วนต่าง ๆ โดยศึกษาจากร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2564 แล้ว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์กลไก องค์ประกอบ กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. รวบรวมองค์ความรู้ทั้งจากเอกสาร งานวิจัย และรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ (Best practice) มาประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม/ผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ (Area Based Education) อย่างแท้จริง

ผลการศึกษาพบว่า ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. มีความแตกต่างจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หลายประการ ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายของการศึกษาตามรัฐธรรมนูญ เศรษฐศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา โดยกำหนดหน้าที่และสิทธิของผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาให้มีความชัดเจน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามสมรรถนะทั้ง 7 ช่วงวัย เช่น การกำหนดหน้าที่และบทบาทของผู้ปกครอง การกำหนดให้เอกชนมีสิทธิในการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาทางเลือกและการศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษ บทบาทของกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

2. ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา โดยกำหนดให้ประชาชนสามารถรวมตัวเป็นคณะบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สมัชชาการศึกษาระดับจังหวัด สภาการศึกษาจังหวัด หมู่หรือคณะที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้จะทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ เสนอแนะ อุดหนุนหรือให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การจัดการศึกษาในจังหวัด โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมร่วมกันของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาทุกแห่ง ร่วมกับกลุ่มคณะบุคคล (หรือชื่อเรียกอย่างอื่น) อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยอาจเชิญภาคเอกชน และหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ มาประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือเสนอ ออแนะนโยบายหรือแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของพื้นที่/จังหวัด

3. สาระในมาตราต่าง ๆ ใน ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ได้วางแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน (คณะบุคคล) ภาคส่วนต่าง ๆ ดังนี้

มาตรา 18 ให้ความสำคัญกับสถานศึกษาของรัฐ โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ทำหน้าที่กำกับ เสนอแนะ หรือช่วยเหลือ เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย

มาตรา 23 ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่ในการจัดประชุมร่วมกันของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาของรัฐทุกแห่งกับคณะบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ

มาตรา 24 เมื่อมีการประชุมกันแล้วให้คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาตินำข้อเสนอแนะ นโยบาย แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาจังหวัดเพื่อจัดทำนโยบายด้านการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติต่อไป

มาตรา 88 ได้กำหนดโครงสร้างของคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติไว้ โดยคณะกรรมการนโยบายมีอำนาจหน้าที่ใหม่เพิ่มเติมจากคณะกรรมการสภาการศึกษาเดิม และสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการด้านต่าง ๆ อย่างน้อย 4 ด้าน เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และต่อเนื่องของคณะกรรมการนโยบายตามมาตรา 88

จากการศึกษาพบว่ามีรูปแบบและกลไก 3 ระดับ ได้แก่ (1) รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับสถานศึกษา (2) รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับจังหวัด และ (3) รูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมระดับชาติ

4. องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม จากการศึกษาวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาตามร่างพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. พบว่าองค์ประกอบในการมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษา ควรประกอบไปด้วยองค์ประกอบ ดังนี้ (1) คณะกรรมการ นโยบายการศึกษาแห่งชาติ (มาตรา 88) (2) ประธานคณะกรรมการ สถานศึกษา (มาตรา 24) และคณะกรรมการสถานศึกษา (มาตรา 23) (3) ผู้ว่าราชการจังหวัด (มาตรา 24) (4) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/องค์การบริหารส่วนจังหวัด (องค์ประกอบ ที่ควรเพิ่มเติม) (5) คณะบุคคล (มาตรา 18) (6) หน่วยงานรัฐ (มาตรา 24) และ (7) เอกชน (มาตรา 24)

5. กระบวนการมีส่วนร่วม ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. ได้มีแนวคิดในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดการศึกษา ได้แก่ การรวมกลุ่มของประชาชนเป็น คณะบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ (มาตรา 18) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษา (มาตรา 23) การประชุมร่วมกันของคณะกรรมการพัฒนา การศึกษาจังหวัด (มาตรา 24) ในกระบวนการมีส่วนร่วมมักจะมีประเด็น การมีส่วนร่วม โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือภาคส่วนต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการเตรียมข้อมูล ประเด็น เนื้อหาสาระต่าง ๆ ในการเข้าประชุมร่วมกันที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย จัดขึ้น เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยน เสนอแนะความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการ พัฒนาการจัดการศึกษาของพื้นที่/จังหวัด โดยอาจมีการเตรียมข้อมูล เนื้อหาเพื่อเข้าร่วมประชุม เช่น (1) ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด (2) ข้อมูล พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจังหวัด (3) ประเด็นความต้องการทาง การศึกษาของจังหวัด (4) ข้อเสนอ นโยบาย หรือแนวทางการพัฒนา การศึกษาจังหวัด ฯลฯ

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ... มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1) **รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ** การมีส่วนร่วมทั้ง 3 ระดับ ถึงแม้จะมีความแตกต่างกัน แต่ช่วยสนับสนุนซึ่งกันและกันให้การจัดการศึกษาของพื้นที่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งระดับสถานศึกษาและระดับจังหวัดควรเป็นการกำหนดองค์ประกอบแบบยืดหยุ่น โดยใช้คำว่า “อื่น ๆ ตามความเหมาะสมของพื้นที่” เนื่องจากการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับ “พื้นที่” อย่างแท้จริง การดำเนินการต่าง ๆ หรือการกำหนดประเด็นการมีส่วนร่วม ล้วนเกิดจากคนในพื้นที่เป็นผู้เห็นความสำคัญ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมพัฒนาจึงจะเกิดความยั่งยืน สอดคล้องกับจุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์ และคณะ (2560) กล่าวว่าปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ประการหนึ่ง คือ การให้ความยืดหยุ่นกับภาคีที่เข้ามาร่วมงาน อย่างไรก็ตาม การกำหนดองค์ประกอบในงานวิจัยนี้เป็นเพียงการกำหนดกรอบอย่างกว้าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

2) **การให้ความสำคัญกับการส่งเสริมภาคประชาสังคม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนในจังหวัดและพื้นที่ ผ่านแนวคิดการรวมตัวเป็นคณะบุคคลรูปแบบต่าง ๆ ตามมาตรา 18** เปิดโอกาสและให้เสรีภาพในการรวมตัวกันของประชาชนในจังหวัด อย่างไรก็ตามผู้ศึกษามีข้อสังเกตว่าการจัดตั้งคณะบุคคลในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ อาจประสบปัญหาในทางปฏิบัติอยู่บ้าง เนื่องจากไม่ได้กำหนดจำนวนของคณะบุคคลไว้อย่างชัดเจนว่าจะมีคณะบุคคลได้กี่คณะ หรือหากจะจัดตั้ง

หลายคนจะได้หรือไม่ รวมทั้งหากมีหลายคนในการจัดประชุมตาม มาตรา 24 จะต้องเชิญคณะบุคคลกลุ่มใด และรับฟังข้อเสนอแนะของ คณะใด หรือเชิญเข้าร่วมทุกคณะ ข้อเสนอเกิดในทางปฏิบัตินี้จะมีวิธีการ อย่างไร เข้าใจว่าในอนาคตเพื่อให้ชัดเจนต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการ จัดตั้งคณะบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ โดยเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ นโยบายการศึกษาแห่งชาติ

3) การให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างแท้จริง มิใช่เพียงตำแหน่ง ผู้ศึกษาพบว่า กลไกคณะกรรมการสถานศึกษาไม่ได้ เป็นสิ่งใหม่แต่ประการใด เนื่องจากปรากฏอยู่ในกฎกระทรวง กำหนด จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธาน กรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 จากปัญหาในทาง ปฏิบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาในปัจจุบัน พบว่ามีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา และไม่มีเวลาให้แก่สถานศึกษา ดังนั้นเพื่อให้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษามีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงกำหนด ให้คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนการมีส่วนร่วม ในระดับสถานศึกษามิใช่เพียงตำแหน่งเท่านั้น เพื่อให้คณะกรรมการ สถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ทิศทาง หลักสูตร และการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างเข้มแข็งสอดคล้องกับชาติ มานาบุ (2559) เสนอว่าการปฏิรูปการศึกษาควรเริ่มต้นจากการปฏิรูปที่โรงเรียน เนื่องจากเป็นหน่วยย่อยของสังคม เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติควรมี กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ มีความพร้อมและเสียสละ ตระหนักและเข้าใจในบทบาทหน้าที่ รวมทั้ง

ไม่ใช่เพียงแต่คัดเลือกให้ครอบครัวประกอบหรือเพราะผลประโยชน์ เพื่อให้การทำงานในฐานะกรรมการสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้จากข้อมูลภาคสนามเห็นว่าการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาควรประชุมกันมากกว่า 2 ครั้งต่อปี เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการวางแผนการจัดการศึกษาของพื้นที่ และเมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาแล้วควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาให้ชัดเจนว่ามีอำนาจและหน้าที่ในเรื่องใดบ้าง อำนาจหน้าที่เรื่องใดเป็นการให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเรื่องใดเป็นเรื่องให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติ และประการสำคัญ คือ ควรมีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ ด้วย

4) หน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดเปลี่ยนไปจากเดิม ปัจจุบันผู้ว่าราชการจังหวัดจะทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาจังหวัด แต่ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 24 บทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัดจะเปลี่ยนแปลงไป โดยจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ประสานความร่วมมือหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด เพื่อให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาจังหวัดที่เกิดจากการมีส่วนร่วมระหว่างประธานกรรมการสถานศึกษาและคณะบุคคล โดยผู้ที่จะทำหน้าที่ประธานการประชุมร่วมกันตามมาตรา 24 ไม่ใช่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่จะเป็นประธานซึ่งที่ประชุมเลือกผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

5) การมีส่วนร่วมตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับใหม่เป็นไปตามเจตนารมณ์และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เจตนารมณ์และสาระสำคัญของ

การให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ปรากฏอย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรคสองว่ารัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตาม ความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ จัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าร่างพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติทุกฉบับที่เสนอจึงปรากฏประเด็นของการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจนทุกฉบับและต้องขับเคลื่อนไปสู่การ ปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมหลังจากประกาศใช้แล้ว

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของ การเตรียมการเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอันจะเกิดขึ้นหลังจากร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ผ่านมติความเห็นชอบจาก คณะรัฐมนตรีและรัฐสภารับหลักการแล้ว สำนักงานฯ ต้องกำหนดทิศทาง และจัดเตรียมองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง โดยได้ศึกษา วิเคราะห์ โครงสร้าง กลไก องค์ประกอบ กระบวนการ และปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับ “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา” ทั้งนี้ได้ดำเนินการ คู่ขนานไปพร้อม ๆ กับการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วม และสมัชชาการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) และ เก็บข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นจากกรณีตัวอย่างในพื้นที่ เพื่อจัดทำ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายอันเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วน เพื่อยกระดับการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำ และตอบสนองต่อการขับเคลื่อนตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

“การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย การศึกษาและการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่” ในปัจจุบันยังคงเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ก้าวข้ามและสามารถยกระดับการศึกษาได้ จำเป็นต้องดำเนินการ ดังนี้

(1) **เสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่ทรงพลัง** สมัชชาการศึกษา จะต้องสร้างพลังการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมด้วยช่วยกันขับเคลื่อนการศึกษาของพื้นที่ ส่งเสริมการสร้างความเป็นหุ้นส่วนและภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในลักษณะการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตามประเมินผลตามเป้าหมายของแผนงาน

(2) **เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศและพัฒนา ระบบข้อมูลสารสนเทศของพื้นที่** เพื่อวางแผนพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ รวมทั้งการบูรณาการข้อมูลสารสนเทศระหว่างหน่วยงาน องค์กรภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การวางแผนขับเคลื่อนและพัฒนาการศึกษาให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน

(3) **ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างแท้จริง** ปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่าบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีต่อการบริหารสถานศึกษานั้น ยังไม่ชัดเจนและจริงจังเท่าที่ควรทำอย่างไรจึงจะเกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับสถานศึกษา โดยมีกลไกของคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ขับเคลื่อนและ

สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้สถานศึกษายกระดับ
สู่คุณภาพอย่างแท้จริง

(4) **สร้างความเข้มแข็งของบุคคลซึ่งทำหน้าที่ “ข้อต่อ” หรือ “ตัวเชื่อมประสาน”** ระหว่างหน่วยงานส่วนกลางและพื้นที่หรือระหว่าง
หน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ อาจเป็นบุคคลหรือหน่วยงานทำหน้าที่เป็น
ผู้ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความเข้าใจการทำงานร่วมกัน
จากการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) พบว่า ลักษณะ
บุคคลหรือคณะบุคคลที่สามารถดำเนินงานกิจกรรมเครือข่าย/กิจกรรม
สมาชิกได้ มีลักษณะสำคัญ 5 ข้อ ได้แก่ (1) **นักยุทธศาสตร์** เป็นบุคคลที่มี
ความสามารถในการมองเชิงยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในทำ
กิจกรรมในพื้นที่ในแต่ละประเด็น (2) **นักวิชาการ** เป็นบุคคลที่มีสนใจ
เฉพาะเรื่อง และรอบรู้ในเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างครอบคลุมในทุกมิติ มีความ
สามารถในการเก็บข้อมูลเชิงวิชาการ (3) **นักจัดการ** เป็นบุคคลที่มีทักษะ
ความสามารถและมีความเข้าใจในงานการจัดการในแต่ละภาระงาน
ต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย ทำหน้าที่คอยจัดการ อำนวยความสะดวก
(4) **นักประสาน** เป็นบุคคลที่มีบุคลิกที่ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์
ที่ดีกับทุกคน ทำหน้าที่เชื่อมโยงให้เกิดการเชื่อมโยงในแต่ละระดับได้ และ
สามารถสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นได้ และ (5) **นักสื่อสาร** เป็นผู้เข้าใจ
ธรรมชาติ กลยุทธ์ ระดับของการสื่อสาร เพื่อทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์
ให้ข้อมูล สร้างความเข้าใจ

ทั้งนี้ อาจจะสังเกตได้ว่าบุคคลหนึ่ง ๆ อาจมีคุณลักษณะร่วมใน
หลายลักษณะได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) นอกจากนี้
คุณลักษณะที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง คือ **ต้องเป็นบุคคลที่มีความเสียสละ
มีจิตอาสาในการเป็น “ข้อต่อ” ประสานงานทั้งในระดับบุคคล องค์กร
ต่าง ๆ เพื่อให้กลไกของการมีส่วนร่วมดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ**

(5) ส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมที่จะเกิดขึ้นตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ซึ่งมีสาระที่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. เกี่ยวกับการวางกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไว้ในมาตราต่าง ๆ ได้แก่ (1) กลไกการมีส่วนร่วมระดับสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ในมาตรา 23 (2) กลไกการมีส่วนร่วมระดับจังหวัด/พื้นที่ ในมาตรา 18 และ 24 และ (3) กลไกการมีส่วนร่วมระดับชาติ คือ คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ในมาตรา 82, 87 และ 88

(6) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรเร่งสร้างและกระชับความสัมพันธ์กับเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา ทั้งที่เป็นเครือข่ายความร่วมมือของสำนักงานฯ เดิม และภาคีเครือข่ายการศึกษาใหม่ เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการทำงานร่วมกันในอนาคต เช่น ภาคีเครือข่าย

การศึกษาในจังหวัดต่าง ๆ ที่มีการดำเนินการจนประสบผลสำเร็จ และภาคีเครือข่ายที่สนใจและมีความพร้อมที่จะพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ รวมทั้งภาคีเครือข่ายที่ดำเนินการในลักษณะเดียวกัน เช่น สมัชชาสุขภาพ สมัชชาคุณธรรม สมัชชาเด็กและเยาวชน เป็นต้น

(7) รัฐควรจัดให้มีการกระจายบทบาททางการศึกษาหรือกระจายอำนาจในการบริหารจัดการและการตัดสินใจเชิงนโยบายในระดับพื้นที่อย่างแท้จริง เช่น ระดับสถานศึกษา ระดับจังหวัด เพื่อให้สอดคล้องกับสิทธิที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

(8) รัฐควรออกกฎหมายหรือกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อเปิดโอกาสให้จังหวัดที่มีความพร้อมในการบริหารจัดการศึกษาตามสภาพความต้องการของพื้นที่ โดยให้สิทธิในการบริหารจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

(9) ในอนาคตอาจจัดให้มี/มอบหมายกลุ่มงานหรือหน่วยงานในระดับจังหวัดที่ทำหน้าที่ประสานงาน และสร้างกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละจังหวัด เพื่อทำหน้าที่เก็บข้อมูล ให้ข้อมูล ติดตามผลการดำเนินงานตามแผน เพื่อการจัดทำรายงานผลการปฏิรูปการศึกษาในแต่ละปีงบประมาณ

บรรณานุกรม

- กล้า ทองขาว. (2558). การจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน: แนวคิด แนวทาง และ
กรณีศึกษา. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 2(2), 23-40.
- จุฬากรณ์ มาเสถียรพงษ์ และคณะ. (2560) รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการ
ประสานงานวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่. กรุงเทพฯ:
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ซาโต มานาบุ. (2559). การปฏิรูปโรงเรียน แนวความคิด “ชุมชนแห่งการเรียนรู้”
กับการนำทฤษฎีมาปฏิบัติจริง. นนทบุรี: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- มนต์นภัส มโนการณ (2561). การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการศึกษา
เชิงพื้นที่. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์. 19(1), 1-15.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการ
ภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560. สืบค้นจาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/E/295/13.PDF>
- สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. (2562). กฎกระทรวง กำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ
หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระ
การดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546. kormor.obec.go.th/kod/kod014.pdf
- คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 10/2559 เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูป
การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค. (2562). สืบค้นจาก
www.pkn2.go.th/download_count.php?id=304

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 11/2559 เรื่อง การบริหารราชการของ
กระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาคในแต่ละจังหวัด. (2562). สืบค้นจาก
www.pkn2.go.th/download_count.php?id=305

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. (2562). สืบค้นจาก <https://drive.google.com/file/d/1tB-1buvCThEQQEI8KPFK9gbXhF2SD4rH/view>

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2562). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวง
ศึกษาธิการ พ.ศ. 2546. สืบค้นจาก [www.moe.go.th/moe/th/office/
powerMOE2556.pdf](http://www.moe.go.th/moe/th/office/powerMOE2556.pdf)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). พระราชบัญญัติองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540. สืบค้นจาก [http://clinic.chpao.org/pdf/
paoauthority.pdf](http://clinic.chpao.org/pdf/paoauthority.pdf)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่:
บทเรียนทางเลือกและเงื่อนไขความสำเร็จ. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวาน
กราฟฟิคจำกัด.

_____. (2562). กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546. สืบค้นจาก [www.onec.go.th/
index.php/page/category/CAT0001354](http://www.onec.go.th/index.php/page/category/CAT0001354)

_____. (2562). รายงานการศึกษารูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมและ
สมัชชาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

_____. (2562). รายงานการศึกษาวិเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมในการ
จัดการศึกษาของภาคประชาสังคม/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามร่างพระราช
บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการศึกษา
และพัฒนารเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

- _____ . (2562). *สรุปผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) การศึกษาวิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคม/ผู้มีส่วนได้เสียตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.* กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการมีส่วนร่วมและสมัชชาการศึกษาสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2559). จากแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สู่การสนับสนุนการขับเคลื่อน กศจ.. *จดหมายข่าวถึงเพื่อนสมาชิก*. 215(3), 1-2.
- _____ . (2557). จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้พื้นที่เป็นฐาน ตอนที่ 3 สุขุขทัยและลำปาง ในการประชุมเสวนาวิชาการ “เวทีปฏิรูปการเรียนรู้สู่การศึกษาเพื่อคนทั้งมวล” ครั้งที่ 33 (4 พฤศจิกายน 2557). โรงแรมมิราเคิล กรุงเทพฯ.
- เอกพล ดวงศรี. (2563). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชนตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่. *ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. 4(3), 67-81.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.อำนาจ วิชยานุวัติ	เลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.อุษณีย์ ธโนศวรรย์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.พีรศักดิ์ รัตนะ	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.คมกฤช จันทร์ขจร	ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา
นายสำเนา เนื้อทอง	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาการเรียนรู้

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อคิดเห็น และพิจารณารายงาน

นายบัณฑิต ทองตัน	อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีแรงงานภาค 8
อาจารย์ ดร.วิรัช ตาแก้ว	ภาคีสมาชิก สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง สำนักงานราชบัณฑิตยสภา
นายพัฒนพงษ์ สุขมะดัน	ผู้ช่วยผู้จัดการ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
นายสากล ขวัญทอง	ข้าราชการบำนาญ อดีตศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียบเรียง และบรรณาธิการ

ดร.วัลภา เล็กวัฒนานนท์	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนานโยบาย ด้านการมีส่วนร่วมและสมัชชาการศึกษา
นายเอกพล ดวงศรี	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

พิธีจูนอักษรและศิลปกรรม

นายเอกพล ดวงศรี

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นางสาวสิริกานต์ แก้วคงทอง

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นายศัพทสร ทองดี

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ดร.วัลภา เล็กพัฒนานนท์

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนานโยบาย

ด้านการมีส่วนร่วมและสมัชชาการศึกษา

นางสาวกรมล จิ่งสำราญ

นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ

นางสาวทัศนวัลย์ เนียมบุบผา

นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ

นายเอกพล ดวงศรี

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นางสาววรรกร สายแก้ว

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวนริศรา ใจคง

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวสิริกานต์ แก้วคงทอง

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นายศัพทสร ทองดี

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวบุศรา บุญเกิด

ผู้ช่วยนักวิชาการ

นางสาวลัทพรพรรณ เดชสุภา

ผู้ช่วยนักวิชาการ

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการมีส่วนร่วมและสมัชชาการศึกษา

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

รวมเอกสารวิชาการ
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 – ปัจจุบัน

ขอความกรุณาจากท่านผู้ได้รับเอกสารฉบับนี้
กรอกแบบตอบรับ เพื่อเป็นข้อมูลให้สำนักงานฯ นำไปผลิตและพัฒนาองค์ความรู้ต่อไป
ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

สื่อสิ่งพิมพ์ สกศ.
ลำดับที่ 33/2564
ISBN 978-616-270-337-9

